

Din Skog

W
Bygg
din egen
julbock

ISKALLT
BOENDE MED STIL
AVVERKNING MED
FOKUS PÅ KVALITET

**Roger
maximerar
tillväxten**

DIN SKOG distribueras till skogsägare med skog i de fem nordligaste länen. Kontakt för frågor som gäller nya prenumeranter, adressändringar och reportagetips: misan.lindqvist@sca.com eller tel 060-19 31 16.

REDAKTION

Ansvarig utgivare:

Jonas Mårtensson

Redaktör:

Misan Lindqvist

Projektleddning:

Kerstin Olofsson Kommunikation

Formgivare:

Matsson Reklam & Information

På omslaget: Roger Levander

Omslagsfoto: Susanne Lindholm

Tryck: V-TAB Vimmerby

Upplaga: 41 000

Citera oss gärna, men ange källan.

Adress: SCA Skog AB, 851 88 Sundsvall

Tel: 060-19 30 00

Hemsida: sca.com/skog

SCA värnar om den personliga integriteten för prenumeranter av våra tidningar. Läs mer om hur vi hanterar dina personuppgifter i vår integritetsskyddsinformation på sca.com. Om du inte längre vill prenumerera på Din Skog kontakta misan.lindqvist@sca.com så avslutar vi omgående hanteringen av dina personuppgifter kopplad till denna prenumeration.

KÄRNAN I SCAs verksamhet är den växande skogen, Europas största privata skogsinnehav. Kring denna unika resurs har vi byggt en välutvecklad värdekedja baserad på förnybar råvara från våra egna och andras skogar. Vi erbjuder förpackningspapper, massa, trävaror, förnybar energi, tjänster för skogsägare och effektiva transportlösningar.



INNEHÅLL

4 TILLVÄXT OCH LÖNSAMHET

Roger har tydliga mål.

8 EFTER VALET

Positiva signaler från nya regeringen.

11 KVALITET I FOKUS

Många aspekter på en bra avverkning.

18 NY TEKNIK I BOLLSTA

Innovativa lösningar får ut mer av varje stock.

22 IGLOO PÅ ÅRESKUTAN

Udda boende lockar många besökare.

26 ETT TRYGGT FUNDAMENT

Skogsbruksplanen guidar Maria.

34 VÄLJ RÄTT FÖRSÄKRING

Viktigt tänka till på valen för din skog.

36 BYGG EN JULBOCK

Så gör du en egen bock av granris.

Ett turbulent år

2022 GÅR TILL HISTORIEN som ett mycket turbulent år. Glädjen över att coronapandemin äntligen släppte sitt grepp förbyttes till oro efter Rysslands invasion av Ukraina. Kriget orsakar ett stort lidande och påverkar även stora delar av världen i form av bland annat höga energipriser, problematisk livsmedelsförsörjning och bred inflation.

Här i Sverige kom mycket också att handla om årets val, som till sist resulterade i ett regeringsskifte. Låt oss hoppas att den nya regeringen kan föra Sverige framåt. Att de tar tag i skogspolitiken och skapar möjligheter för oss skogsägare att fortsätta att bedriva ett hållbart och lönsamt skogsbruk. Det kändes i alla fall lovande när 2023 års budgetförslag presenterades i november.

UNDER ÅRET HAR EU haft stort fokus på skogsbruket och under kommande år ska flera viktiga frågor avgöras. Med en pågående energikris är det helt galet att vilja inskränka möjligheterna att använda restprodukter från skogen som bioenergi. Att EU först och främst vill se skogen som en kolsänka är också helt tokigt.

Vi fortsätter att i stället förespråka och försvara ett aktivt skogsbruk, eftersom väl skötta skogar binder mer kol än oskötta. Till det kommer substitutionseffekten – ett svårt men ack så viktigt ord – som uppstår när vi kan ersätta fossila råvaror med produkter från skogen. På så sätt kan olja och kol stanna kvar i marken. Nyligen fick vi stöd i den tesen av 550 forskare, som också förordar brukad skog

som binder koldioxid, ger klimatsmarta produkter och bidrar till välfärden.

ATT SVT UNDER HÖSTEN återigen gav stort utrymme för tv-serien Slaget om skogen kändes mycket tråkigt. Visst ska skogen och skogsbruket granskas, men det ska göras på ett nyanserat sätt där alla sidor får komma till tals. Varken i den första eller andra omgången av tv-serien har man lagt sig vinn om att hitta en balans i rapporteringen. Rösterna som är kritiska mot svenskt skogsbruk lyfts fram medan skogsnäringens perspektiv får stå tillbaka.

VILKA MÖJLIGHETER VÄNTAR DÅ under nästa år? Vi på SCA ser fram emot att äntligen få ta två av våra stora investeringar i drift: den nya kraftlinermaskinen vid Obbola pappersbruk och den nya massafabriken på Ortviken. Dessutom tuffar det nya justerverket på Bollsta sågverk i gång enligt plan och vi investerar även på andra håll. Allt detta tryggar efterfrågan på virke för en lång tid framöver och vi hoppas få nya förtroenden att göra affärer med dig som äger skog i Norrland.

Till sist vill jag önska alla läsare en riktigt god jul och ett gott nytt år!


JONAS MÅRTENSSON
AFFÄRSOMRÅDESCHEF SCA SKOG

På tapeten



Om EUs lagförslag om att återställa olika naturtyper träder i kraft kan det bli dyrt för Sverige. Enligt Skogsindustriernas beräkningar hotas 10 000 jobb. Förslaget Nature Restoration Law kan innebära att 1,6 miljoner hektar skog i Sverige ska undantas från brukande fram till 2050.

Till det kommer dessutom EUs LULUCF-förordning som också kan betyda att mer skog måste sparas.



Ett hållbart skogsbruk där skogen brukas kan mildra klimatomställningen och öka den biologiska mångfalden – samtidigt som den ger råvara till träprodukter och förnybar energi. Det skriver över 550 forskare i ett öppet brev till lagstiftarna i EU.

Ett hållbart skogsbruk som håller virkesförrådet konstant och använder tillväxten till träprodukter och energi är alltså riktigt klimatsmart!

ROGER MAXIMERAR TILLVÄXTEN



Nästa år är det dags att avverka här. Skogen gallrades år 2000 och har sedan gödslats i två omgångar, 2002 och 2012.



Tillväxt och lönsamhet. Det är målen när Roger Levander i Piteå brukar sin skog. Åtgärder som röjning, gödsling och vägbyggen är viktiga steg för att han ska nå dit.

– Och en bra plantering så klart. Tid är pengar när det gäller skog, så man har mycket att vinna på en effektiv förnygring, säger Roger.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON • FOTO: SUSANNE LINDHOLM

I 35 år var Roger och hans hustru Anna-Karin mjölkbönder och potatisodlare, med arbete på gården sju dagar i veckan. De ägde även en del skog, i och med att Anna-Karin hade ärvt en halv skogsfastighet och Roger hade köpt den andra halvan av hennes bror, men det intensiva jobbet som jordbrukare innebar att det inte fanns särskilt mycket tid att ägna sig åt skogen.

– 2010 tog ena sonen över jordbruket och jag fick tid att engagera mig i skogen fullt ut. Det var en liten dröm som gick i uppfyllelse, säger Roger.

AVVERKAR BLÄDNINGSSKOGAR

Förutom Anna-Karins släktfastighet, som ligger i Böle norr om Piteå, har de även köpt till skog i Svensbyn, Rognäs och Öjebyn.

– En hel del av den inköpta marken är blädningsskogar där man har plockat ut de grova träden och bara lämnat skräpet kvar. På många ställen står det bara 70–80 kubikmeter virke per hektar och det växer nästan inget alls. Men jag jobbar med att successivt avverka sådana områden och se till att det snabbt kommer upp en ny generation skog, som får betydligt bättre förutsättningar, säger Roger.

ODLING MED LÅNG OMLOPPSTID

Roger har ett tydligt syfte – att maximera tillväxten på fastigheterna. Det är precis samma mål som han och Anna-Karin hade när de odlade potatis, men omloppstiden är såklart en helt annan.

Mer om Roger

Bor: I Piteå.

Ålder: 68 år.

Familj: Hustrun Anna-Karin, två vuxna barn och tre barnbarn.

Intressen: Skog och ekonomi.

Favoritträd: Det beror på var det växer. Jag gillar det trädslag som är bäst lämpat för respektive mark.



Rogers investeringar för ett lönsamt skogsbruk

Han har:

- planterat 302 000 plantor.
- sått 78 hektar, främst contortatall.
- röjt 224 hektar.
- gödslat 178 hektar.
- byggt 1,5 mil väg.

– Här har det vuxit bra och det är rejäla toppskott. Det var ett litet område med skräpskog här tidigare, men jag tog ner det i samband med att jag gallrade i ett bestånd intill. Sedan harvade jag och 2016 planterade jag tall, säger Roger.

– Som jordbrukare fick man varje höst besked om hur man hade lyckats med sin odling. I skogsbruket kommer jag inte att hinna få alla svar, men det finns en viss charm med det också.

Roger markbereder, planterar och röjer enligt konstens alla regler. Han satsar även på gödsling och contortatall, och bygger dessutom mycket vägar. Varje år avverkar han ungefär 80 procent av skogens tillväxt.

– Jag har inte ärvt skogen, utan köpt den och tagit lån för finansieringen. Därför behöver jag avverka löpande och ha en bra lönsamhet, annars blir inte banken så glad, konstaterar han.

– Och trots att jag avverkar regelbundet så ökar virkesvolymen stadigt.

BOLLPLANK GER TRYGGHET

Till sin hjälp för att sköta skogen har Roger en skogsbruksplan som uppdateras vart femte år.

Han använder sig flitigt av SCAs digitala tjänst Skogsvinge och har kontakt med SCAs virkesköpare Victor Asplund flera gånger i veckan.

– Det är väldigt viktigt att ha ett bra bollplank. Jag har många idéer själv kring skogsskötseln, men är också mån om att lyssna på dem som är utbildade. Även om jag har ett stort intresse och engagemang så är jag en lekman. Att ha ett nära samarbete med Victor ger trygghet.

Roger lägger ner en hel del tid på sin skog, det brukar bli ungefär 20 timmar i veckan.

– Skogen är ett stort intresse för mig. Tjusningen är att man verkligen kan påverka tillväxten och lönsamheten genom de åtgärder man gör. Samtidigt är det betydligt lugnare än att vara mjölkbonde. Jag behöver inte sköta om skogen sju dagar i veckan, varje morgon och kväll, utan kan göra det i lugn och ro, avslutar han.

Rogers erfarenheter av...

FÖRYNGRINGAR

– Jag insåg tidigt att markberedning ger en väldig fart på föryngringarna, så jag är nog med att alltid markbereda. Förut sådde jag en del, men framöver blir det nog enbart plantering eftersom jag förlorar för mycket tid om jag sår. Jag är för otålig och vill hinna se hur det går och dessutom så kostar det när föryngringen dröjer. Tid är pengar när det gäller skog.

RÖJNING

– Röjning är en av de mest lönsamma åtgärderna man kan göra i sin skog och det är viktigt att det görs i tid. På stora delar av de fastigheter som jag har köpt var röjningen eftersatt, så jag har haft mycket att ta igen.

Jag röjer bara några mindre områden själv. Det är lätt att tro att man ska hinna med mer än man gör och sedan blir det inte av. Så jag lejer bort det mesta för att se till att jobbet verkligen blir gjort.

På bördiga marker är det bra att röja två gånger för att inte tappa tillväxt. Det gäller att inte bli rädd för kostnaden, utan att se det som en investering som man tjänar igen.

GÖDSLING

– Jag gödslar regelbundet och har provat flera olika upplägg. I en del bestånd har jag testat att gödsla i två omgångar, men för det mesta gödslar jag en gång och då siktar jag på att göra det tio år innan det är dags för slutavverkning. Det ger bra effekt och ökar tillväxten rejält. På så sätt får jag både en högre virkesvolym och en större andel som blir sågtimmer.

De senaste åren har jag även beställt gödsling i samband med plantering. Då får varje planta en dos gödsel när den sätts i marken.

CONTORTATALL

– Jag sätter contortatall på dåliga marker där det är låg tillväxt. Än är bestånden ganska unga, men det ser ut att bli riktigt fina skogar. Tillväxten är nog 5-6 kubikmeter per hektar och år, vilket är bra i de här trakterna. En del marker där jag har satt contortatall har ståndortsindex T16 om jag sätter svensk tall, men nu blir de i stället C18 eller C20, så det är en rejäl skillnad.

På ett område har jag testat att blanda, så att varannan planta är svensk tall och varannan är contortatall, eftersom det finns försök som visar att den svenska tallen ska växa bättre om man planterar på det sättet. Jag hoppas att det stämmer.

** Ståndortsindex är ett mått på markens produktionsförmåga. T16 innebär att svensk tall beräknas vara 16 meter hög vid 100 års ålder. C18 innebär att contortatall beräknas vara 18 meter hög vid samma ålder.*

VÄGAR

– En hel del av inkomsterna från skogen investerar jag i vägar, eftersom det är viktigt med ett bra vägnät. Först och främst finns det mycket att vinna på att minska sträckan som skotaren behöver köra när det är dags för avverkning. Det är en enorm skillnad på kostnaden för att transportera virke med en skotare på skogsmark jämfört med att köra det med en timmerbil på en väg.

Vägnätet är också viktigt för tillsynen och skötseln av skogen. Om det är tre kilometer att gå efter en blötmyr för att titta till ett bestånd tar jag mig inte dit så ofta. Kan jag däremot köra nästan ända fram så är det lätt att svänga förbi och titta till skogen. Dessutom gör närheten till en bilväg att det blir billigare att röja.

Jag har byggt över en och en halv mil bilväg och satsar på att bygga rejäla vägar så att de håller länge.

SKOGSBRUKSPLAN

– En skogsbruksplan är A och O för att kunna hålla koll på vilka åtgärder som behöver göras för att få bra lönsamhet.





Anders Edholm,
kommunikationsdirektör SCA.



Positiva signaler för

Det blåser nya vindar över Sverige. Valet resulterade i en ny regering med Ulf Kristersson som statsminister. Vad det betyder för skogsägare och svenskt skogsbruk återstår att se, men det finns positiva tecken, menar Anders Edholm, SCAs kommunikationsdirektör.

TEXT: MISAN LINDQVIST

I sin regeringsförklaring lyfte Ulf Kristersson fram det svenska skogsbrukets roll för klimatarbetet och för bevarande av biologisk mångfald.

– Det var ett positivt och tydligt politiskt ställningstagande för skogen och ett hållbart skogsbruk, och det skickade goda signaler, säger Anders.

STÄRKT ÄGANDERÄTT

Regeringen sade också att de avser att stärka skyddet för äganderätten för skog och mark.

– Det är bra att äganderätten lyfts, men vi får se vad det faktiskt innebär. Än så länge har vi inte sett några konkreta för-

slag. Men förhoppningsvis blir det tydligare att skogsägare ska få ersättning om de inte får sälja virke på grund av att det finns höga naturvärden där, säger Anders.

Frågor som berör skogen involverar flera departement. Därför är det flera ministrar som kommer att ha skogen på sin agenda.

Ebba Busch (KD) är både närings- och energiminister, och har många frågor som handlar om skog och skogsbruk på sitt bord. Detsamma gäller Romina Pourmokhtari (L) som är klimat- och miljöminister och Peter Kullgren (KD) som är landsbygdsminister. Johan Pehrson (L) är arbetsmarknads- och integrationsminister,

med ansvar för frågor som exempelvis berör arbetskraftsinvandring och säsongsarbetare från tredje land, vilket också är en viktig fråga för skogsnäringen.

– Oavsett var skogsfrågorna hanteras så bör vi skogsägare kunna förvänta oss en bra samordning och samverkan mellan departementen, säger Anders.

MILJÖ OCH NÄRINGS LIV

Det faktum att miljödepartementet ska införlivas med näringsdepartementet, ser inte Anders som något problem.

– Det rör sig främst om en förändrad organisationsstruktur. Miljöfrågorna är viktiga men nu ska de hanteras i Ebba Buschs näringsdepartement i stället, säger Anders.

Tanken att miljöfrågor hör ihop med näringsliv och energi är inte på något sätt ny. I Tyskland, där Miljöpartiet sitter i regeringen, har man gjort en liknande omstrukturering och flyttat klimatfrågorna till näringsdepartementet.

Ebba Busch (KD)
närings- och energiminister.

Johan Pehrson (L)
arbetsmarknads- och integrationsminister.

Romina Pourmokhtari (L)
klimat- och miljöminister.



Peter Kullgren (KD)
landsbygdsminister.

Jessika Rosvall (M)
EU-minister.

FOTO: CAMILLA SVENSK, NINN ANDERSSON, JOHANNE FRANDSEN OCH OLLE HEDVALL

skogen

– Jag tycker att Sveriges vägval pekar på att miljöfrågor tas på lika stort allvar som näringslivs- och energifrågor, vilket är bra för skogsnäringen. Däremot är det illavarslande att regeringen vill sänka reduktionsplikten för biodrivmedel. Den är en central del i vår klimatomställning eftersom det gör det möjligt att gå över från fossila drivmedel till biobaserade. Men utan tydliga spelregler för reduktionsplikten kan vi inte skapa goda förutsättningar för investeringar där vi ännu bättre tar vara på hela trädet, skapar nya jobb och drar fördel av klimatnyttan fullt ut, poängterar Anders.

KONKURRENSKRAFTIGA VILLKOR

I samband med att budgeten för nästa år presenterades i början av november betonade den nyblivna landsbygdsministern Peter Kullgren att regeringen vill arbeta långsiktigt för konkurrenskraftiga villkor för det svenska jord- och skogsbruket.

– Kullgren lyfte också fram några satsningar för landsbygden. Ett förslag gäller fortsatt sänkt skatt på skogsbruksdiesel. Han aviserade också att man tittar på en ny jakt- och viltvårdsmyndighet, vilket ska bli spännande att följa, säger Anders.

Peter Kullgren har också betonat att han tycker att skogspolitiken bör vara lokalt anpassad, eftersom skog ser så olika ut i olika länder inom EU och även på olika håll inom Sverige.

– Under valet hade KD sin tes ”Make EU lagom again” och de tongångarna tycker jag finns tydligt i regeringen. Svenskt skogsbruk ska skötas av Sverige, säger Anders.

BLIR ORDFÖRANDELAND

Sveriges nya EU-minister är Jessika Rosvall (M) och hennes insats blir betydelsefull för Sveriges skogsägare.

– Vi och säkert många andra i skogsbranschen hoppas att Sverige ska driva skogsfrågorna i EU lite mer aktivt nu. Det är viktiga frågor som står på spel för skogsbruket. Sverige tar dessutom över som ordförandeland från 1 januari 2023, så förhoppningsvis kommer man att agera mer kraftfullt då, säger Anders.

Infrastruktur, inte minst vad gäller järnväg och vägar, är också ett viktigt område för skogsbruket.

– Vi tycker att det är bra att regeringen inte vill satsa på snabbtåg mellan storstäder i södra Sverige. I stället hoppas vi att regeringen ska prioritera infrastrukturen i Norrland, där det finns en stor underhållsskuld. Basnäringarna i Norrland, där skogen ingår, står för en stor andel av Sveriges exportinkomster och det görs även flera omfattande industriinvesteringar här i norr. Då måste vi ha en infrastruktur som gör det möjligt att skeppa ut våra produkter i världen. Och vi som bor och lever här i norr behöver naturligtvis få möjlighet till smidiga kommunikationer.

SCA driver kontinuerligt frågor som är viktiga för det svenska skogsbruket. Det gäller både i Sverige och i EU.

– Vi har redan skickat brev till flera av de nya ministrarna och vi kommer att fortsätta arbeta med de frågor som är viktiga för skogsägare och för skogsbruket, där vi nyttjar skogens kraft för en hållbar framtid. Vi får inte glömma att skogen och skogens produkter är nyckeln till en fossilfri värld, avslutar Anders.

Lokalt virke i storslaget Åreprojekt



FOTO: WWW.VIEWARE.SE

SCAs HYVLERI I STUGUN levererar färdigkapade regler för konstruktion av alla ytterväggar till projektet The View i Åre. Leveranserna sker via K-bygg Fresk. Husprojektet omfattar fem huskroppar och totalt 157 lägenheter som ligger precis intill skidliften VM8, med utsikt både upp mot berget och över Åresjön nere i dalen.

– Det känns alltid extra värdefullt att kunna leverera virke till ett projekt i närområdet. Lokal skog som kommer till användning i lokala byggen. Mer hållbart än så är svårt att bygga, säger Joakim Nehrer, försäljningschef vid SCA Wood Scandinavia.

Landbyggnadsprojekt vid Östrand

SCA UTÖKAR sin industrimark vid Östrands massabruk i Timrå. Platsen vid Klingerfjärden har stor strategisk betydelse och med alla tillstånd på plats tog SCA i somras ett beslut att börja förbereda platsen till byggklar industrimark. Landbyggnadsprojektet ska ge 20 hektar färdig industrimark till 2025.

SCA och Holmen utreder nytt samägt sågverk i Rundvik

SCA OCH HOLMEN ska göra en förstudie för att utreda förutsättningarna att tillsammans bygga ett nytt storskaligt sågverk i Rundvik, Västerbotten.

Förstudien, som enbart omfattar produktionssamarbete vid sågverket i Rundvik, har redan börjat och beräknas vara klar under våren 2023.



Sista datum för utbetalningar för 2022

VILL DU HA ETT FÖRSKOTT eller en slutlikvid utbetalad för 2022, från ett avverkningskontrakt som du har med SCA? Då är 27 december sista datum för att kunna begära det. Ring kundservice så hjälper vi dig. Gäller det utbetalning av en slutlikvid kan du även använda Skogsvinge för att ordna det.

Hör gärna av dig i god tid om du vill ha ut virkeslikvider för år 2022 – men allra senast den 27 december.



ILLUSTRATION: PER MATSSON

Avverkning med kvalitet i fokus

Det är mycket som ska stämma vid en avverkning. Det gäller att minimera körskadorna, lämna naturhänsyn på ett korrekt sätt och se till att skogsbilvägen är i fint skick efteråt – för att bara nämna några exempel. I det här arbetet har SCAs produktionsledare och avverkningslag mycket viktiga roller.

– Tillsammans ser vi till att avverkningarna utförs enligt skogsägarnas önskemål och håller högsta kvalitet, säger Emelie Edlund, produktionsledare i Hälsingland.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

FOTO: MICKIE ANDERSSON

När du gör virkesaffärer med SCA är virkesköparen din främsta kontakt, men det finns många fler som bidrar i arbetet på din fastighet. Vid varje avverkning finns det till exempel en ansvarig produktionsledare som har en central roll.

– Vi är ungefär 35 produktionsledare som arbetar runt om i SCAs verksamhetsområde. Vår uppgift är att leda avverkningarna och vi har ett nära samarbete med både virkesköpare, traktplanerare och avverkningslag för att se till att varje avverkning skräddarsys efter skogsägarnas beställningar, säger Emelie.

STORT ANSVAR

Hon planerar arbetet för fyra avverkningslag i Hälsingland och södra Medelpad. Vi träffas på en trakt där Hassela skogsservice, som arbetar på uppdrag åt SCA, är i full färd med att gallra.

– Jag är ett bollplank för maskinförarna och följer även upp att kvaliteten är på topp. Vår högsta prioritet är att skogsägarna ska bli nöjda med det arbete som vi utför i deras skog, säger hon.

Skördarföraren Lars Jonsson instämmer.





Emelie Edlund planerar arbetet för fyra avverkningslag som arbetar på uppdrag av SCA. Det blir både kontorsjobb och arbete i fält.

– Det är ett stort ansvar att gallra i någons skog. Det handlar både om pengar och om känslor, så det gäller att vara noggrann och göra jobbet precis på det sätt som skogsägaren har beställt. Det kan till exempel handla om hur de vill ha avlägget eller gallringsstyrkan, alltså hur mycket träd vi ska plocka ut vid gallringen.

SKONAR MARKEN

En viktig kvalitetsfråga är att minimera antalet körskador. Alla avverkningslag arbetar enligt SCAs SED-metod, som står för Skonsam Effektiv Drivning. SED går ut på att planera så att maskinerna kör på mark med bra bärighet, att lägga ris på de vägar som används mest och att bygga överfarter, så att man kan avverka och köra ut virke effektivt utan att skada mark och vatten. Här har traktplanerarna en central roll eftersom de planerar avverkningen och skapar ett traktdirektiv till avverkningslaget. Men avverkningslagen tar också många beslut under arbetets gång.

– Det är viktigt med en god kommunikation i hela kedjan och det gäller också att planera sitt arbete väl. Men jag

har jobbat på det här sättet i många år nu, så det kommer ganska naturligt, säger Lars.

FÖLJER UPP KVALITETEN

Avverkningslagen gör löpande uppföljningar av sitt eget arbete och dessutom gör Emelie och de andra produktionsledarna en hel del stickprov. De följer ett särskilt protokoll och kontrollerar bland annat om det finns några körskador och att naturhänsynen har lämnats enligt det sätt som har bestämts. Efter gallringar kontrolleras

även grundytan*, stickvägsbredden, skador på stammar och mycket mer.

– Det är även viktigt att det är rent och snyggt när vi är färdiga med en avverkning. Det ska inte ligga en massa ris kvar på avlägget och givetvis inte något skräp, säger Emelie.

Hon ansvarar också för att vägen är i gott skick när arbetet är klart.

– Ibland kan vägen bli spårig efter att timmerbilarna varit och hämtat virket och då kan vi behöva skrapa vägen och lägga



– Jag trivs verkligen med att gallra. Det är kul att känna att man skapar en fin skog för framtiden, säger Lars Jonsson som arbetar åt Hassela skogsservice.

på grus. Vägen ska vara i samma skick som innan vi började med avverkningen, säger Emelie.

UTVECKLAS STÄNDIGT

Produktionsledarna och avverkningslagen arbetar systematiskt med utvecklingsfrågor, för att hela tiden kunna ta ännu fler steg framåt när det gäller såväl produktion som kvalitet. De har kontakt i stort sett dagligen och varje kvartal har de ett längre möte för att diskutera utvecklingsmöjligheter.

– Jag har jobbat med gallring i åtta år och det är bara att inse att man aldrig blir fullärd. Jag lär mig nya saker varje dag och det gör att arbetet bli ännu roligare, konstaterar Lars.

Det är inte bara produktionsledaren som ger feedback till avverkningslagen, utan det är en ömsesidig kommunikation.

– Vi är beroende av att produktionsledaren gör ett bra jobb för att vi ska kunna hålla högsta möjliga kvalitet. Det handlar till exempel om att vi får traktordirektiven för nästa avverkningstrakt i god tid. Ibland ska vi börja jobba på en ny avverknings-trakt när det är mörkt och då är det viktigt att vi har kunnat åka dit i förväg för att rekognosera i dagsljus, säger Lars.

Att avverkningen görs effektivt, till lägsta möjliga kostnad, är en central fråga, betonar Emelie.

– Vi ska skapa lönsamhet för alla parter, såväl för entreprenörerna som för SCA och de skogsägare som anlitar oss. För att bli så effektiva som möjligt samarbetar vi med entreprenörerna kring allt från att hitta det bästa arbetssättet till att hitta de optimala rutinerna för regelbundet maskinunderhåll.

SKOGSÄGARE PÅ BESÖK

Skogsägarna får alltid besked innan en avverkning startar. De får också telefon-



Som produktionsledare är Emelie Edlund ett viktigt bollplank för avverkningslagen. Här diskuterar hon en gallring med Lars Jonsson vid Hassela skogsservice.

nummer till både produktionsledaren och avverkningslaget.

– De flesta skogsägare brukar komma ut och titta hur det går. Det är alltid roligt med respons på arbetet och att kunna diskutera gallringen på plats. Jag brukar få många frågor kring hur stickvägarna dras och då visar jag hur jag lägger stickvägarna så att de inte syns så väl. Det brukar vara uppskattat av de flesta, säger Lars.

Lars brukar också passa på att visa hur arbetet anpassas efter skogsägarens beställning.

– Härom veckan kom det en skogsägare som hade berättat för virkesköparen att han hade en kallkälla inom det område som skulle avverkas. Då kunde jag visa att det var snitslat runt källan och att vi hade lämnat en skyddszon där. Så gör vi alltid kring källor, men det var extra kul att visa det nu när skogsägaren hade påtalat att det fanns en källa som han var rädd om.

Lars välkomnar alla skogsägare att komma och titta till sina avverkningar, men skickar med en hälsning:

– Ring alltid innan, så att vi vet att du ska komma, och sätt på dig en reflexväst så att du syns väl. Det kan bli väldigt farligt om man dyker upp nära maskinerna utan att vi förare vet om det. Vi har ett säkerhetsavstånd på 90 meter till maskiner som arbetar i skogen, så det är viktigt att tänka på det. Men det är jätteroligt att visa hur vi jobbar, så gör gärna ett besök!

**Grundytan är ett mått på hur tätt beståndet är.*

Tydliga priser för din avverkning

Med SCAs prissättning är det bara två faktorer som påverkar din avverkningskostnad – trädens storlek och transportavståndet på avverkningstrakten. Det betyder att du slipper oroa dig för extra utgifter som till exempel återställning av vägen, plogning och sandning. Allt definieras i ditt kontrakt och finns inbakat i priset för din avverkning.

DIN AVVERKNING

– många kvalitetsaspekter för bästa resultat

Det är mycket som ska stämma för att din avverkning ska bli bra. Vid sidan om att få ut virket och lämna rätt naturhänsyn finns det en rad olika kvalitetsaspekter som maskinlagen och produktionsledarna arbetar med.

– Allt vi gör handlar om att skogsägarna ska få ut mesta möjliga värde av sin skog och att arbetet blir utfört enligt deras beställning, säger Merle Runsvik, verksamhetsutvecklare vid SCA Skogs produktionsfunktion.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MAGNUS EKLUND

Kvalitet är A och O för SCAs avverkningar. För att alla som är involverade i avverkningsarbetet ska veta vad som gäller har SCA en omfattande kvalitetshandbok för avverkning. Där detaljregleras allt som gäller för föryngringsavverkning och gallring.



Merle Runsvik

nom att svara på frågor via en app i mobilen. En viktig del i egenkontrollen är återkopplingen till SCAs personal – fick maskinförarna till exempel rätt information för att kunna göra ett bra arbete?

SCA gör också egna stickprovskontroller hos maskinlagen, för att se att de arbetar enligt gällande rutiner. Då kontrolleras allt från vältor, stubbhöjd och vägnas skick till naturhänsyn och körskador.

– Kommunikationen mellan produktionsledarna och lagen är avgörande för

att arbetet ska bli bra. Att diskutera och ge löpande återkoppling gynnar båda parter, säger Merle.

TRÄNAR I SCAs SKOGAR

För att säkerställa en hög kvalitet på de avverkningar som SCA utför åt privata skogsägare, får nya avverkningslag och förare alltid börja med att avverka i SCAs egen skog.

– Då får de en chans att träna upp sig så att de känner sig trygga med våra kvalitetskrav och kan hantera alla riktlinjer. När de är redo kan vi sedan ge dem uppdrag på privat mark, säger Merle.

EGENKONTROLL OCH STICKPROV

Maskinförarna gör löpande kvalitetskontroller under arbetets gång. När uppdraget är avslutat gör de även en egenkontroll, ge-

Några exempel på kvalitetsaspekter

Tydliga gränsmarkeringar

Tydliga gränsmarkeringar är viktiga för att skördarföraren ska veta exakt var gränsen går. Inför avverkningen snitslar därför traktplaneraren en del träd som står på gränsen. Själva knuten på snitselbandet signalerar också viktig information. Knutens placering berättar nämligen för maskinföraren om trädet ska vara kvar eller om det ska avverkas. De flesta skördare har också ett varningssystem i sin maskindator, som säger till om maskinen kommer nära en gräns.

Otydliga gränser kan innebära att skördarföraren inte kan avverka ända fram, för att inte riskera att ta något träd på fel fastighet. SCA har bra system för att ha koll på fastighetsgränserna, men det är ändå till stor hjälp om du som skogsägare ser till att rågångarna är väl synliga och även är överens med dina rågrannar om var gränserna går. Tänk på att berätta för din virkesköpare om det finns några oklarheter.



Kalibrering av skördaraggregatet

Kalibrering av skördarens aggregat är den viktigaste kontrollen som görs under avverkning, eftersom den är central för att vi ska kunna ta vara på hela trädet på bästa sätt. Med rätt kalibrerade skördare kan vi maximera andelen plank och bräder från varje timmerstock. Det har stor betydelse, både för skogsägaren och för SCA.

För skogsägare är det viktigt att allt sågtimmer verkligen apteras som sågtimmer och inte som massaved, eftersom sågtimmer ger mer betalt. För SCA är noggrannheten viktig eftersom våra kunder kräver exakt rätt längder, för att de i sin tur ska kunna tillverka sina olika träprodukter.

Under varje arbetsskift gör maskinföraren en manuell kontroll av minst ett så kallat provträd och mäter längd och diameter. På så vis ser man om skördarens aggregat mäter rätt och apterar träden enligt den apteringsprislista som finns i skördarens maskindator. Och det är små marginaler som gäller. På 90 procent av stockarna tillåts max +/- 6 mm variation på diametern, medan längden på stockarna får ha en variation på max +/- 2 cm. Avverkning är med andra ord ett riktigt precisionsarbete!



Rätt höjd på stubbarna

Varje centimeter räknas för att du ska få ut maximalt värde från din skog. Därför gäller det att göra låga stubbar. Det ideala är fem centimeter höga stubbar, men upp till sju centimeter är godkänt. Maskinförarna håller löpande uppsikt över stubbhöjden under avverkningen.

Markens beskaffenhet kan påverka utfallet – är det stenigt så blir stubbarna högre eftersom aggregatet inte når ner. Dessutom finns det risk att maskinen sågar i sten och förstör kedjor och svärd. För höga stubbar gör det även svårare för skotaren att ta sig fram.

Rätt grundyta och gallringsstyrka

Vid gallring är det viktigt att ta ut rätt antal träd (virkesvolym), och lämna rätt träd som ska utgöra den framtida skogen, alltså de träd som ska stå kvar och växa på sig inför förnyringsavverkningen.

För att ha kontroll kan skördarföraren ta provtytor och mäta den så kallade grundytan* med hjälp av ett relaskop. Numera är det dock mest vanligt att förarna har ett program i maskindatorn, HPR-gallring, som ger en bra automatiserad gallringsuppföljning. Tack vare det kan föraren hela tiden se hur uttaget av virke ligger till.

** Grundyta är tvärsnittsytan av ett träd som har kapats i brösthöjd (1,3 m över marken) eller summan av flera träds tvärsnittsytor.*



Rätt stickvägsbredd

Vid gallring är det viktigt att traktens stickvägar har rätt bredd, för att minska de kala ytorna och behålla så mycket skog som möjligt. Maxbredden är 4,2 meter och avståndet mellan stickvägarna ska vara 30 meter, med en variation på +/- 3 meter.

När skördarförarna mäter grundytan eller tar ett provträd så passar de även på att kontrollera stickvägsbredden med ett måttband.





Stamskador vid gallring

Vid gallring finns det risk att de trädstammar som ska vara kvar skadas av maskinerna, vilket kan påverka den framtida virkeskvaliteten. Här gäller det att vara försiktig och SCAs kvalitetsregler tillåter max fem procent skador. En skada räknas som en sådan om den är större än en tändsticksask.

Årstidsvariationen spelar roll. Granens bark lossnar till exempel lättare på våren, vilket ökar skaderisken. Det gör att SCA kan behöva anpassa avverkningsstidpunkten. Hur skogen ser ut har också betydelse. Det är exempelvis större risk för skador i en tät, orörd skog än i en glesare, ungskogsröjd skog.

Minimera körskador

Att minimera risken för skador på marken under avverkning är mycket viktigt. Därför arbetar alla som avverkar åt oss med SED-metoden, som står för Skonsam Effektiv Drivning. Det innebär att vi noga planerar hur maskinerna ska köra på trakten, att vi risar basvägar och bygger överfarter.

SCA har också en tydlig instruktion för vad som klassas som en körskada. Till exempel räknas körspår som är längre än tre meter och tre decimeter djupa och som har uppstått inom tio meter från vattendrag/sjö som en körskada.



Avlastning av virke från skogssidan

När skotaren ska lägga upp det avverkade virket på avlägget intill skogsbilvägen sker det främst från skogssidan. På så vis undviker skotarföraren att skada vägen och skotaren riskerar inte heller att vara i vägen om en timmerbil kommer körande. Men om terrängen är stenig eller det finns ett vattendrag intill avlägget kan skotaren behöva lasta av från vägsidan.

Under vintern, när marken är frusen, är det inga problem att nyttja vägen sett ur skadesynpunkt.

Märkning av virke

På avlägget stämplas ett nummer på några stockändar i varje välta, så att virket blir lätt att identifiera vid transport och inmätning. Siffrorna är ditt avläggsnummer och visar att det här är just ditt virke. Att stämpeln har röd färg visar att det är SCA som har avverkat. Det är skotarföraren som stämplar virket, antingen manuellt eller digitalt via en bläckstråleskrivare som sitter på skotaren. En välta ska ha minst en stämpel per fyra kvadratmeter.

När virket hämtas av en timmerbil kontrolleras siffrorna mot chaufförens transportorder innan det körs vidare till inmätningen vid en virkes-terminal eller en industri. Där kontrolleras virkets siffror ännu en gång. På så vis kan du vara trygg med att ditt virke hanteras på ett säkert sätt hela vägen. Om stockarna inte är stämplade kommer timmerbilen inte att ta med sig virket. I stället kontaktar chauffören SCA som ordnar med stämpling.





Välskötta vältor

Förutom att skördaren ska aptera virket på rätt sätt så har det också stor betydelse att ditt virke sorteras rätt vid avläggget. Med ordning och reda på vältorna ser vi till att rätt sortiment läggs i rätt vältor, för att så småningom kunna köras till rätt mottagningsplats – så att du får rätt betalt.

SCA har en tydlig instruktion som anger hur vältorna ska placeras, max tillåten höjd (som är 4,5 meter), vad som gäller för lutning och mycket mer. Förutom att virket hanteras på rätt sätt bidrar det även till ökad säkerhet, så att ingen vältor till exempel riskerar att falla över vägen eller att stockar sticker ut i vägbanan.

Vi lägger också underlagsstockar under vältorna. På så vis kan vi undvika att stenar följer med virket på timmerbilen, vilket kan vara en trafikfara. Stenar kan också orsaka produktionsproblem vid våra sågverk och industrier.

Kvarglömt virke

I sällsynta fall händer det att virke glöms kvar på en avverkningstrakt. Det kan till exempel handla om några stockar som legat dolda under avverkningsrester eller någon stock som ramlat av från skotaren på färden till avläggget.

För att undvika att virke blir kvarglömt spelar kommunikationen mellan skiftlagen en viktig roll. När skotarförarna byter av varandra meddelar föraren som ska åka hem tydligt var hen befann sig när skiftet var slut. På så vis kan nästa förare fortsätta skota virke på rätt ställe.

Det är störst risk för kvarglömt virke om det kommer ett ymnigt snöfall innan virket har hunnit skotats ut. Men i sådana lägen brukar SCAs produktionsledare märka ut trakten och sedan göra en kontroll på våren. Finns det då virke kvar på trakten så skotas det ut och skogsägaren får sin ersättning.



Städning av avläggget

När avverkningen är avslutad och allt virke är skotat till avläggget brukar maskinförarna, produktionsledaren och timmerbilschauffören ta ett gemensamt ansvar för att plocka bort grövre avverkningsrester, så att avläggget ser fint ut.

Om avläggget ligger på åkermark och avverkningen har gjorts under vintern brukar SCA se till att en hjullastare skrapar bort det översta lagret. Vi kan även anlita idrottslag som får städa åkeravlägg när våren kommer.

Fantastiska möjligheter med Bollstas nya teknik

Just nu tar Bollsta sågverk sitt nya toppmoderna justerverk i drift.

Tillsammans med en avancerad CT-skanner, som ser varje millimeter av stockarnas inre egenskaper, skapar det fantastiska möjligheter.

– Med den här nya tekniken kan vi se till att varje enskild stock används till exakt de slutprodukter som den passar bäst för, säger Ida Norberg, affärschef vid sågverket.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

I justerverket görs den allra sista kvalitetssorteringen av de sågade trävarorna. Här ser man till att kunderna får produkter med precis de egenskaper som de har beställt. Med toppmodern teknik, robotar och andra digitala verktyg blir sorteringen mycket exakt, samtidigt som den går snabbt. På en minut kan 230 bitar sorteras.

– Det nya justerverket bidrar till att såg-

verkets totala produktionskapacitet på sikt kan komma upp till ca 700 000 m³ per år, en ökning med ca 150 000 m³.

Sorteringen av trävarorna blir också mer skonsam, eftersom de hanteras på ett helt annat sätt nu. Tidigare föll plankor och brädor ner flera meter i sina respektive fack när de sorterades, men nu sänks de ner lugnt och försiktigt, berättar Ida.



Ida Norberg

hastighet av 180 meter per minut.

– Tack vare CT-skanningen har vi full koll på stockarnas inre egenskaper. Vi ser kvistar, kärnved, hållfasthet och mycket mer. Det skapar otroliga möjligheter för oss när vi väljer vad vi ska tillverka av respektive stock. Den information som vi får fram vid CT-skanningen hänger med hela vägen genom produktionskedjan på sågverket, säger Ida.

LIKNA SJUKHUSENS UTRUSTNING

Sorteringen, som alltså är det sista steget på sågverket, är nära ihopkopplat med ett av de allra första stegen: CT-skanningen vid timmersorteringen. CT-skannern kan jämföras med den utrustning som används vid sjukhus för att skapa detaljerade bilder av inre organ. Men här är det stockar som skannas. Och de behöver inte ligga stilla, utan de skannas medan de transporteras framåt i en

KUNDER MED SPECIFIKA KRAV

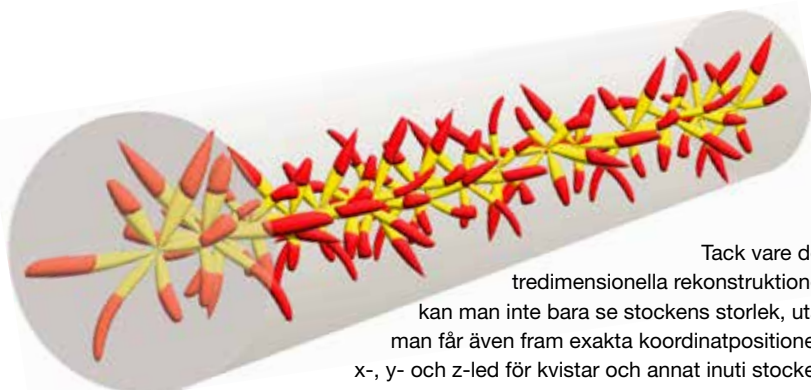
Dagens trävarukunder har mycket höga krav på de produkter som de köper. De vill ha produkter med exakta mått, specifika egenskaper och en homogen kvalitet.

– Faktum är att vi fokuserar extra på de kunder som har riktigt specificerade krav eftersom vi har så bra möjligheter att uppfylla dem, inte minst tack vare CT-skanningen. Och med det nya justerverket kan

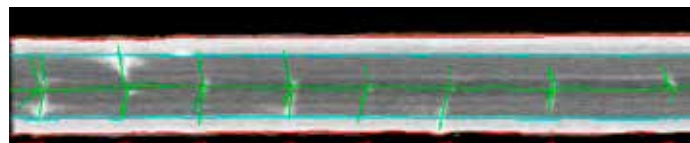
SÅ FÅR BOLLSTA UT DET BÄSTA AV VARJE STOCK

CT-SKANNING

Alla stockar går genom CT-skannern innan de sågas. Med skanningen skapas en tredimensionell bild av stockens inre, så att man kan avgöra vilka produkter stocken passar bäst till. Man kan bland annat se kärnved, kvistar och hållfasthet.



Tack vare den tredimensionella rekonstruktionen kan man inte bara se stockens storlek, utan man får även fram exakta koordinatpositioner i x-, y- och z-led för kvistar och annat inuti stocken.



KÄRNVED

Kärnveden är den ved som sitter i mitten av trädet.

Tallens kärnved är impregnerad med så kallade extraktiva ämnen, som ger trädet en slags naturlig impregnering. Det är värdefullt när man ska tillverka produkter som utsätts för fukt och väta. Förutom att produkterna blir motståndskraftiga mot röta, blir de också mer formstabila. Det betyder att de inte sväller och krymper så mycket, även om luftfuktigheten förändras.



FOTO: FREDRIK MODIN, ADC MEDIA

I Bollstas nya justerverk fotograferas de sågade trävarorna från olika håll av över 100 kameror. Jenny Östman och Dan Persson arbetade med en av testkörningarna.

vi numera göra en ännu bättre kvalitets-sortering, säger Ida.

CT-skanningen ger också ytterligare en stor fördel. Den gör nämligen att en större andel av stockarna kan bli plank och bräder, i stället för biprodukterna flis och sågspån.

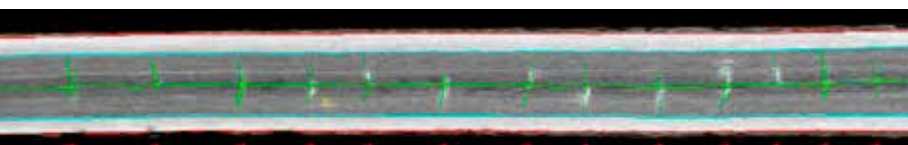
– Det är en av de allra viktigaste frågorna för alla sågverk. Varje millimeter extra som kan bli sågade trävaror är oerhört viktig och ökar värdet på vår värdefulla skogsråvara, säger Ida.

Den nya tekniken gör Bollsta till ett mycket effektivt sågverk, men det kommer att bli ännu mer effektivt framöver. Sågverket, och inte minst det nya justerverket, är nämligen rustat för att kunna ta tillvara de möjligheter som kommer längre fram.

Bollsta har bland annat planer på att bygga en virtuell version av justerverket och på sikt jobba med maskininlärning. Det betyder att en dator som har sett en operatör åtgärda en viss typ av problem tillräckligt många gånger, själv ska kunna

föreslå lösningar och i förlängningen själv även åtgärda problem när de uppstår.

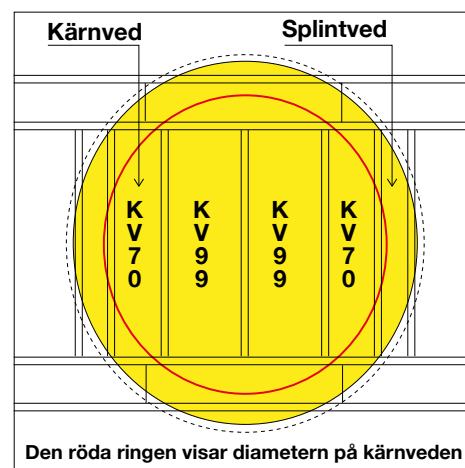
– Vi kommer att bli ännu mer digitala, för att maximera värdet på den fina råvaran från de norrländska skogarna. Tallarna har vuxit i mellan 70 och 100 år innan de levereras till oss och vi ser till att använda varenda del på allra bästa sätt. Det är viktigt både för oss, för trä som material och för alla skogsägare, avslutar Ida.



Den mörkare delen i mitten är kärnved och den ljusare längst ut är splintved. Kärnveden innehåller mindre vatten än splintved och har därmed en annan densitet – det är det som gör att det syns en färgskillnad på bilderna från CT-skanningen.

Det finns specifika krav på kärnved för olika produkter och kunderna gör beställningar på allt från 70 till 100 procent kärnvudsandel. Norska kunder som ska tillverka ytterpanel brukar till exempel beställa produkter med 100 procent kärnved. Fönsterindustrin klarar sig med en något lägre nivå, eftersom inte allt virke i fönstren utsätts för väder och vind.

Skogarna som växer i norra Sverige passar väldigt bra för tillverkning av kärnvudsprodukter. Det finns nämligen ett samband mellan att träd växer långsamt och att de utvecklar en hög andel kärnved.



Från den här stocken får man ut två plankor med KV99, alltså plankor med minst 99 procent kärnved, och två plankor med KV70, minst 70 procent kärnved. ➡

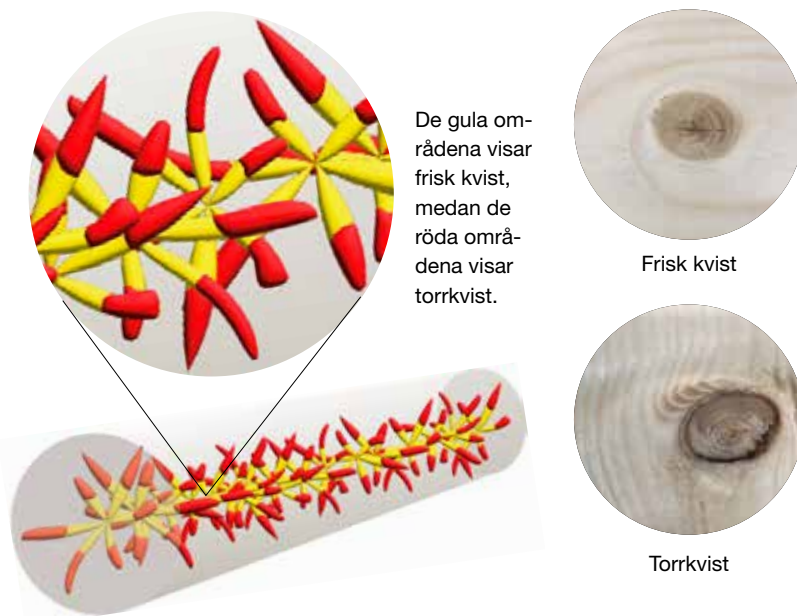
KVISTAR

Att ha koll på kvistarna i varje stock är centralt på ett sågverk. Var sitter de, i vilken riktning går de och är de torra eller friska? Allt det ger CT-skanningen svar på.

Friska kvistar betyder att kvisten fortfarande satt fast i trädet och hade levande barr när trädet avverkades. Frisk kvist ger en fin yta på slutprodukterna, eftersom den blir glansig och fin efter hyvling.

Torrkvist är rester av en gammal gren som dött och ramlat av. Med tiden syns knappt torrkvisten utanpå trädet, men spåren av den finns kvar inuti. Torrkvist ger en fnsigare yta och det finns också risk att kvisten ramlar av om virket klyvs eller hyvlas.

Golv tillverkare vill till exempel ofta köpa produkter som innehåller en hel del kvist, så att golvet får liv och struktur. Det är viktigt att det är frisk kvist, så att det blir en jämn yta och att kvistarna inte riskerar att ramla ur.



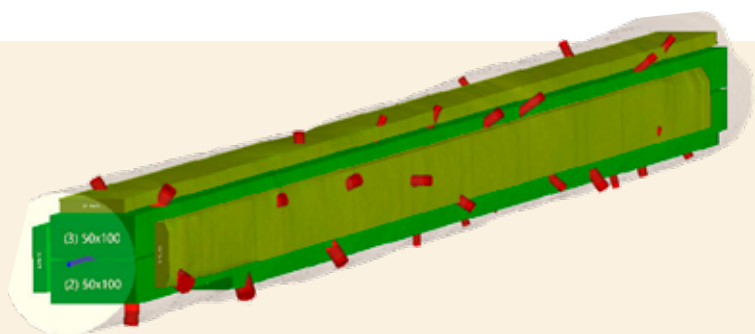
HÅLLFASTHET

Att produkterna har hög hållfasthet är viktigt när de ska användas för bärande konstruktioner. Vid Bollsta sågverk tillverkas mycket råvara till limträbalkar som går på export till Japan, som är hårt drabbat av jordbävningar och där hållbara byggnader därför är av största vikt.

Den norrländska furan är en utmärkt råvara, eftersom den långsamma tillväxten ger extra hållfast virke. Tillsammans med den toppmoderna tekniken skapar det bra förutsättningar för sågverket att producera råvara till limträbalkar som är lämpade för den japanska marknaden.

CT-SKANNINGEN GER OPTIMALA SÅGSNITT

Med hjälp av all information från 3D-skanningen går det att avgöra exakt hur sågsnitten ska läggas för att varje stock ska kunna användas på bästa sätt.



Ett optimeringsprogram förutser exakt hur varje enskild bit kommer att se ut. Den här bilden är från programmet och visar hur en av brädorna kommer att se ut efter sågning.



Efter att stocken har sågats passerar bitarna kamerautrustningen i en skanner som kallas Goldeneye. Där tas det mängder av bilder från olika riktningar för att se att resultatet blev som planerat. Så här ser samma bit ut när den har fotograferats av Goldeneye. Det blev precis som optimeringsprogrammet hade beräknat.



GOLDENEYE I JUSTERVERKET GÖR SLUTSORTERINGEN

När de sågade trävarorna har torkats kommer de till justerverket. Där passerar de ytterligare en Goldeneye som tar mängder av bilder. Utifrån bilderna kan en dator analysera kvaliteten och göra en slutlig sortering, så att kunderna får produkter med exakt de egenskaper som de har beställt. Datorn kontrollerar bland annat om det finns kvistar, sprickor, vankant och annat som påverkar kvaliteten.

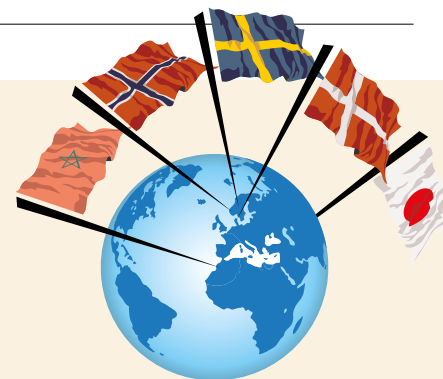
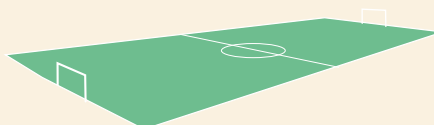
Snabba fakta om Bollsta

230 bitar

Så många brädor och plankor kan justerverket hantera per minut. Det blir 13 800 på en timme.

1 750 hektar

Om man skulle tillverka golv av allt som producerades på Bollsta under ett år skulle det täcka 2 500 fotbollsplaner.



BOLLSTAS STÖRSTA MARKNADER

- SKANDINAVIEN
- MAROCKO
- JAPAN



Snurrgigt värre

CT-skannern roterar
240 varv per minut.

35 000 000

Varje år sågas 6 miljoner stockar på Bollsta. Av dem blir det ca 35 miljoner plankor och brädor.

ÅRE IGLOO

Kyligt boende med stil

Även om snöstormen viner utanför och kylan är bister, så är det helt stilla inne i igloon och bara ett par grader kallt. Några stearinljus sprider ett fladdrande varmt sken. Här tar Åre Igloo emot gäster som vill testa ett unikt boende på fjällets kant.

– Våra gäster brukar säga att de aldrig har sovit så bra som de gör hos oss, säger Katarina Lidberg Hising som driver anläggningen.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Den lilla klungan av igloor ligger på Åreskutan, inte långt från VM8:ans lift, precis där björkskogen slutar och kal-fjället tar vid. Utsikten är milsvid och mäktig. Här finns fem till sex igloor för övernattning och en större igloo som bland annat används som restaurang, samlingslokal och kyrka vid bröllop och dop. En uppvärmd träkåta och ett par härliga spabad finns också till gästernas förfogande.

Semesterboendet är unikt på flera sätt. Att gästerna sover i igloor, med polarsovsäckar och renfällar på bäddar av snö, är så klart väldigt annorlunda. Att boendet behöver byggas upp för varje år gör det också speciellt.

– Det innebär att det aldrig blir sig likt från år till år. Vi kan ändra lite på placeringen, på antalet igloor och på storleken. Dessutom är designen unik för varje år. Vi anlitar en konstnär som hugger ut dekorationer i snön och skapar olika berättelser för varje igloo, berättar Katarina.

NATURENS KRAFTER

Arbetet med att bygga upp byn pågår i november och december när det har kommit tillräckligt mycket snö. Det är ett intensivt arbete och vädret kan ställa till det.

– Vädret är alltid den största utmaningen för vår verksamhet. Vi kollar ständigt väderprognoserna, konstaterar Katarina.

Det kan vara för varmt eller för kallt, för blåsig, för lite snö eller för mycket snö.



FOTO: ANNA ÖHLUND



Den lilla iglooby ligger precis vid trädgränsen på Åreskutans sydsida.

”Det är helt stilla och man myser in sig i den varma sovsäcken och andas in den behagligt svala luften.”

– När vi vill ha snö får vi ofta vänta och när snön väl har kommit kan det kännas som att det aldrig slutar snöa. Det blir väldigt mycket skottning under en säsong.

Men för gästerna brukar väderleken inte spela så stor roll.

– De är nästan mest nöjda när det blåser och snöar ordentligt. Då får de verkligen uppleva naturens krafter. Men det är också härligt att sitta i spabadet en stjärnklar kväll och se norrskenet dansa över himlen.

SOVER SOM STOCKAR

Oavsett hur vädret är utanför, så är det konstant vindstilla och två till fyra minusgrader inuti igloorna.

– Men det tar några dagar innan temperaturen stabiliserar sig. Om vi bygger igloon när det är 25 grader kallt så hålls kylan kvar ett bra tag. Det har faktiskt hänt att vi har fått ställa in en värmeblädd för att få en behaglig temperatur innan de första gästerna anländer, säger Katarina.

En del gäster tror att de inte ska få en blund i ögonen under natten i det udda boendet, men sedan brukar de sova som stockar.

– Det är många som säger att de aldrig har sovit så gott. Det är helt stilla och man myser in sig i den varma sovsäcken och andas in den behagligt svala luften.

BRÖLLOP PÅ FJÄLLET

För att komma till den lilla iglooby tar man en sittlift upp. Det är bara 200 meter från VM:8ans slutstation, så det går snabbt vare sig man åker skidor eller går till ➡

"Man kan antingen gifta sig i vår kyrko-igloo eller utomhus."



FOTO: IGLOO ÅRE

De som gifter sig hos Igloo Åre får tillbringa natten i en annorlunda bröllopssvit.



FOTO: ANNA ÖHLUND

De imponerande utsmyckningarna skulpteras fram av en snökonstnär. Ingen igloo är den andra lik.

fots. Besökarna kommer främst från Sverige, men en del normän hittar också hit. De har också haft gäster från England, Brasilien, Sydafrika och en mängd andra länder.

De flesta gäster är medelålders par och ofta har de något att fira. Varje år är det också några par som väljer att gifta sig hos Igloo Åre.

– Man kan antingen gifta sig i vår kyrkoigloo eller utomhus. En del har brudklänning och kostym, medan andra har mer vintriga kläder. Det finns också de som är på skidsemester med kompisgänget och som svänger

av från backen och bjuder kompisarna på ett överraskningsbröllop med skidkläderna på, säger Katarina.

DET PERFEKTA LÄGET

Hon och hennes man Håkan har drivit företaget i tio år. Tidigare hade de kontorsjobb, men längtade efter att få jobba mer utomhus, ta hand om gäster och jobba med händerna.

– Jag hade pratat ganska länge om att jag skulle vilja bygga upp en semesteranläggning i snö, men det var inte någon som nappade så då fick Håkan och jag göra det själva, säger Katarina.

De sökte över ett stort geografiskt område för att hitta det perfekta stället för sin verksamhet. Vacker utsikt, mycket snö, ett vindskyddat läge och närhet till restauranger var några saker som stod på önskelistan. Till sist fick de tips om platsen på Åreskutans sydsida och bestämde sig för att satsa.

– Det krävs otroligt mycket arbete, men det ger också mycket glädje. Vi möter glada människor hela tiden. Gästerna är ju på semester, så humöret brukar vara på topp.

Och vissa dagar är festligare än andra. Det händer emellanåt att Katarina och Håkan får agera bröllopsvittnen.

– När brudparet håller vackra tal till varandra brukar jag bli rörd och falla en tår. Då glömmer jag bort att jag har skottat snö hela dagen för att göra det fint inför bröllopet, säger Katarina.

Mer om Katarina

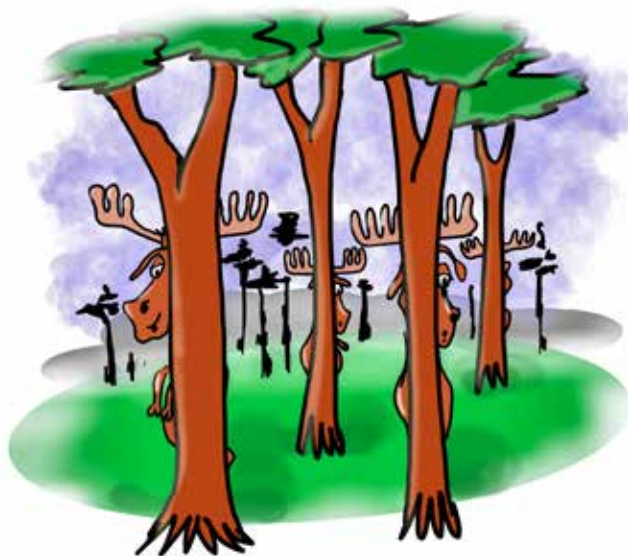
Ålder: 45 år.

Bor: I Undersåker.

Intressen: Friluftsliv, fjällvandring, plocka svamp.

Favoritsnö: Just nu säger jag nysnö. Det kommer jag inte att säga i slutet av säsongen.





Älgar håller sig undan i jakttider

När det är dags för älgjakt så ser älgar till att undvika platser där de riskerar att skjutas. Det visar ny forskning från ett norskt-svenskt projektsamarbete. Däremot gör inte älgar liknande anpassningar där risken är stor att de ska fällas av varg.

I PROJEKTET HAR MAN bland annat använt information från GPS-försedda älgar och vargar samt information från jaktlag. Man såg då att älgarna anpassar sig till människans jakt. Under jaktsäsongen undviker de dagtid de områden där det är stor risk, så som hyggen, myrar och vägar. Däremot verkar inte risken att bli tagen av varg påverka hur älgarna rör sig.

En orsak kan vara att människans jakt är mer förutsägbar för älgarna. Jägare sitter vid sitt pass och väntar på älgen eller på att hund eller drevkedja ska driva en älg åt det hållet, medan vargen springer efter sitt byte.

Under hösten när mänskliga jägare utgör den största risken finns det också mer mat för älgen i landskapet. När jakttiden är över är det tuffare tider för älgen när det gäller tillgång på mat. I områden där de löper större risk att bli tagna av varg – ungskog och hyggen – är det lättare att hitta mat.

Läs mer på www.slu.se

EUs naturlag kan bli dyr för Sverige

Enligt Skogsindustriernas beräkningar hotas 10 000 jobb om EU-kommissionens lagförslag om att återställa olika naturtyper, den så kallade Nature Restoration Law, träder i kraft. Förslaget kan innebära att 1,6 miljoner hektar skog i Sverige undantas från brukande fram till 2050.

EU-FÖRSLAGET SKULLE GE avsevärda kostnader, både för staten och skogsägare. Produktionen i skogen skulle minska med cirka 8 miljoner kubikmeter per år, vilket troligtvis skulle leda till ett minskat förädlingsvärde om cirka 10 miljarder kronor om året och även betyda att 10 000 arbetstillfällen går förlorade i de regioner där skogsnäringen är som mest betydelsefull

– Vi välkomnar förslaget om att restaurera natur och förstärka den biologiska mångfalden. Det är något som Skogsindustrierna arbetar aktivt med. Men vi menar samtidigt att målen ska vara realistiska och balanseras mot andra viktiga samhällsintressen som en inhemsk råvaruproduktion, som ger både arbetstillfällen och klimatnytta, säger Emma Berglund, ansvarig för internationella skogsfrågor på Skogsindustrierna.

JULKLAPPSTIPSET:

Nyfiken på skog

KAN TRÄD FRYSA? Varför är tallbarren olika långa? Och om en slemsvamp inte är en svamp – vad är den då? Dessa frågor och fler kan du få svar på i Sofia Liljas bok *Nyfiken på skog*. Den tar dig med på en upptäcktsfärd där du genom vackra foton och förklarande ord får besöka ett antal skogar.





Maria
Holmlund

Skogsbruksplanen hjälper Maria att både bruka och bevara

När Maria Holmlund köpte sin fastighet i Jämtland var det en dröm och ett mål som gick i uppfyllelse. Ambitionen är att både bruka och bevara, och skogsbruksplanen är ett viktigt verktyg för att lyckas med det.

– Jag ser planen som ett levande dokument som hjälper och guidar mig, säger Maria.

TEXT: MISAN LINDQVIST • FOTO: MICHAEL ENGMAN

När fastigheten dök upp på marknaden kändes det nästan självklart att den skulle bli Marias.

– Jag hade länge tänkt att jag skulle investera i skog, men det skulle vara rätt skog. Jag ville nämligen ha en fastighet i anslutning till den släktgård som jag äger tillsammans med nära och kära i

trakten kring Oviksfjällen, sydväst om Östersund, säger Maria och fortsätter:

– Jag har mina rötter i den här bygden och här påminns jag om min morfars trygga hand när vi gick i skogen tillsammans och om min mormor som lärde mig var gullpudra och slätterblomma växer. Härifrån har jag många fina skogsminnen med mina föräldrar, den egna

familjen, syskon med familjer och vänner. Dessutom har min fastighet en gång i tiden ägts av min morfars bror. Så när jag nu går i min skog så går jag där mina förfäder har gått och fortfarande går.

ROLIGARE OCH ROLIGARE

Det har gått tre år sedan affären och det blir bara roligare och roligare att vara skogsägare.

– I skogen hämtar jag både energi och lugn i form av jakt, skidåkning och promenader, samtidigt som värdet växer. Det är också ett viktigt åtagande att äga skog eftersom den bidrar till att hindra klimatförändringar. Jag vill vårda och bruka skogen klokt, värna biologisk mångfald och njuta – och på sikt lämna över något till mina barn



som de kan förvalta vidare.

Skogen består främst av tall och gran, men det finns även en del lövträd och contortatall. Åldersspannet är brett, från 15-åriga bestånd till områden med träd som är över 100 år. För att få ett bollplank och någon att prata med om hur skogen kan skötas så kontaktade Maria SCAs virkesköpare Fredrik Svelander, efter ett tips från en annan skogsägare.

– Jag behövde någon som kan skog, för det går inte att läsa sig till allt. Första gången Fredrik och jag trampade ut i skogen tillsammans så visade och förklarade han så att det blev praktiskt begripligt. Han är ett bra stöd som tar sig tid och vet vad som är viktigt för mig. Vi brukar ses ett

par gånger per år och så hörs vi på telefon vid behov.

ETT TRYGGT FUNDAMENT

På Fredriks inrådan skaffade Maria en skogsbruksplan.

"Pärmen är toppen när jag till exempel vill visa något för familjen."

– En del fakta följde såklart med köpehandlingarna, men det betydde inte så mycket i konkret skötsel för mig utan var mest ett underlag för värderingen. Det var först när jag fick min plan och Fredrik förklarade vad den kunde ge mig som jag faktiskt förstod vad index, huggningsklasser och alla siffror innebär. Nu har jag ett tryggt fundament att stå på, som visar vad jag bör göra och när jag bör göra det. Det ger mig en hållbar struktur för min skog.

Maria använder både planpärmen med pap-



Mer om Maria

Familj: Sambo och två vuxna söner.

Gör: Styrelseledamot och mångsysslande pensionär.

Bor: På landet några mil norr om Uppsala.

Det bästa med min skog: En på många sätt njutbar miljö i kombination med värdetillväxt.

Tips till den som funderar på en skogsbruksplan: Den är ett strukturerat hjälpmedel för att sköta skogen på ett kompetent sätt.



Maria trivs i skogen och försöker vara ute så ofta hon kan. Hon gillar att jaga älg och sköt sin allra första älg på det egna skiftet.

per och den digitala planen som finns i kartan i Skogsvinge.

– Pärmen är toppen när jag till exempel vill visa något för familjen. Man får en bra överblick och kan ha åtgärdsöversikten bredvid kartan. Men ska jag vandra ut i skogen så är det så smidigt att ha planen i telefonen via Skogsvinge-appen. Jag ser precis i vilket bestånd jag är, och vad som är planerat där.

Med en plan blir det tydligt att skogen måste skötas om både på kort och längre sikt, konstaterar Maria.

– Tiden går fortare än man tror och det är tydligt att man måste göra rätt åtgärd i rätt tid för att skogen ska må bra, så min grundtanke är att följa planen. Men sedan finns det säkert delar där jag kommer att klura på om jag vill göra det som föreslås i planen.

HA BRA FÖRSTÅELSE

För att bli en bra beställare av åtgärder tycker Maria att hon behöver ha en bra förståelse för vad som ska göras och varför. Förra sommaren provade hon att röja själv och det gav en hel del insikter.

– Fredrik hittade ett passande bestånd



Tack vare skogsbruksplanen får Maria bra koll på sin skog. Med hjälp av åtgärdsöversikten vet hon när hon bör göra vad och vilken tillväxt det beräknas leda till.

som jag härjade i efter tydliga instruktioner. Jag har nog aldrig varit så trött som då! Men jag kände mig så nöjd, för man ser ju skillnaden direkt och det gav mig en bra förståelse för varför man gör så eller så och vikten av att lämna rätt träd för framtiden. Med Fredriks stöd tar jag mig vidare i min

skogskunskap. Vi har till exempel tittat på både kalhyggen och blädning för att jag ska förstå vad olika åtgärder innebär, och se helheten.

Maria bor i Uppsalatrakten, men är i Jämtland ganska ofta. Efter ett intensivt yrkesliv med ledande positioner i globala företag är hon pensionär och kan lättare styra sin tid.

– Jag har en del styrelseuppdrag nu men mellan varven kan jag lika gärna jobba från Jämtland, så jag hoppas kunna vara där oftare. Jag har inte räknat med att fysiskt sköta skogen själv, utan större åtgärder som exempelvis gallring och föryngringsavverkning tar jag hjälp med. Däremot vill jag gärna röja en del och göra inventeringar – tack vare min bakgrund som biolog vet jag delvis vad jag ska titta efter.

Marias två söner är också intresserade av skogen, och här är skogsbruksplanen ett bra stöd.

– De kan använda planen och stroa ut i skogen på egen hand för att titta och lära. De har redan anmält intresse för att hjälpa till, och det är jättekul. Jag hoppas ju att min skog ska stanna i släkten i generation efter generation.



Sofia Johansson,
affärsstrateg vid SCA Skog

Osäkert läge på virkesmarknaden

Hur är marknadsläget för skogsindustrins produkter?

– Det är fortsatt oroligt och vi ser en vikande marknad för de flesta produktområden. Utvecklingen beror främst på det osäkra världsläget, ökade energipriser och stigande råvarukostnader.

De flesta svenska sågverk kämpar med stigande lager på sina färdiga produkter och så gott som alla har begränsat produktionen jämfört med samma period i fjol. Även om de inte har stoppat produktionen så kör de inte på maxkapacitet.

För massa och liner har marknadsläget också försämrats och det finns exempel på bruk som har begränsat sin produktion.

Hur påverkas efterfrågan på timmer och massaved?

– Efterfrågan på timmer har svalnat av, medan efterfrågan på massaved är fortsatt god.

Hur ser det ut om man blickar fram emot 2023?

– Det är mycket svårt att säga. Mycket styrs av när Rysslands krig mot Ukraina tar slut och hur den allmänna kon-

junkturen utvecklas. Men även om läget är osäkert finns det flera ljuspunkter för skogsägare i norra Sverige. Långsiktigt är det en väldigt trygg bransch. Det kommer alltid att finnas behov av byggnadsmaterial och trä tar allt större marknadsandel, i takt med att intresset ökar för att bygga hållbart och klimatsmart. Den trenden kommer nog bara att bli starkare. Även massa- och linerprodukter gynnas av att de är klimatsmarta material.

Ett annat glädjeämne är att efterfrågan på massaved ökar kraftigt när SCA tar sina nya investeringar i drift i Obbola och Ortvik. Behovet ökar med en miljon kubikmeter per år och det tryggar avsetningen av massaved för lång tid framöver!

Hur flyter arbetet på i skogen?

– Det är full produktion och nu väntar en vinter med minusgrader vilket betyder att vi kan börja avverka trakter med sämre bärigheter utan att riskera körskador.

Dock ser vi att det finns ett stort behov av fler maskinförare i branschen. Generellt sett finns det ett behov av att utöka med fler maskinlag.

Skärpta klimatmål i EU kan slå hårt mot skogsägare

EUs medlemsländer har enats om att öka kolinlagringen i skog och mark. Sverige tillhör de länder som ska bidra mest, vilket kan innebära att mer skog måste sparas för att målet ska kunna nås.

EFTER FÖRHANDLINGAR HAR EUs medlemsländer enats om att minska unionens nettoutsläpp av växthusgaser. Det ska ske genom att öka kolinlagringen

i skog och mark, enligt den så kallade LULUCF-förordningen (Land use, Land Use Change and Forestry). Överenskommelsen, som ska beslutas formellt senare, innebär att kolinlagringen ska öka från 225 till 310 miljoner ton år 2030.

Sverige ska bidra mest av alla, med 47 miljoner ton, vilket kan slå hårt mot landets skogsägare.

– Vi önskar att EU skulle ha en hel-

hetssyn på skogen. Sverige ska såklart vara med och bidra till klimatmålen, men det går inte bara att se skogen som en kolsänka. Det finns ju mycket forskning som visar att aktivt brukade skogar binder mer koldioxid och dessutom bidrar skogen med klimatsmart råvara till en rad förnybara produkter som kan ersätta fossilbaserade produkter, säger Hans Djurberg, SCAs hållbarhetschef.

Brita Söderberg och
Patricia Krypsjö går på
Kalix naturbruksgymnasium.

Allt fler söker sig till naturbruksgymnasiernas skogsutbildningar. Dessutom lockar programmen fler tjejer.

– Jag trodde aldrig att jag skulle söka hit, men ändrade mig när jag fick testa att köra skotare, säger 18-åriga Brita Söderberg som går tredje året på Kalix naturbruksgymnasium.

TEXT & FOTO: ANN-KATRIN ÖHMAN



SKOGSUTBILDNINGAR LOCKAR

Det är en snöig dag i början av december, tre mil norr om Kalix. Här kör några elever vid Kalix naturbruksgymnasium skördare vid en slutavverkning. En av dem är Brita, som aldrig trodde att hon skulle välja att gå en skogsbruksutbildning. Hon är uppväxt i Stockholms-trakten och flyttade till Kalix i åttan.

– Jag hade tänkt gå något vanligt som samhälle eller natur, en skogsutbildning låg längst ner på min lista. Men så var vi på en naturbruksdag i nian och jag fick testa att köra skotare. Det var jättekul och då började jag att ändra mig!

Under utbildningen kör Brita omväxlande både skördare och skotare och hon uppskattar variationen.

– Man behöver verkligen koncentrera sig när man jobbar i en skördare, eftersom det är så många beslut att fatta hela tiden. Därför är det bra att man får variera sig.

Att det är koncentrationskrävande att köra skördare är något som läraren Arne Karlsson bekräftar.

– En skördarförare ska ta fler beslut än en stridspilot. Sista året arbetar eleverna med avverkningar under en längre period, från mitten av oktober till slutet av april. På så sätt får de in vanan.

FLER TJEJER PÅ SKOLAN

Brita är en av två tjejer som går årskurs tre av skogsbruksinriktningen. Klassen har totalt 14 elever, så tjejerna utgör 14 procent. Det låter inte så mycket, men jämfört med hur det har sett ut tidigare så är det ett framsteg. Och bland eleverna i årskurs ett är hela 30 procent, 6 av 20 elever, tjejer. Arne är glad över att det kommer in allt fler tjejer i klasserna.

– Vi har jobbat målmedvetet med det här i tio år. Vi har varit ute på högstadieskolor och pratat och ordnat

naturbruksdagar där vi har låtit tjejerna som redan går på skolan berätta. Jag tror att det är det arbetet som till sist har gett resultat.

SCA har en viktig roll på Kalix naturbruksgymnasium.

– Allra viktigast är att SCA erbjuder oss objekt för röjningar, gallringar och avverkningar. Det gäller ju att vi får objekt som passar oss och där har vi verkligen kunnat luta oss mot SCA. Vi har också fått stöd med bland annat arbetskläder, berättar Arne Karlsson.

VÅGAR FÖLJA SITT INTRESSE

Brita tänker jobba i skogen några år, sedan planerar hon att studera vidare. Cirka 20 procent av naturbrukseleverna påbörjar en högre utbildning inom tre år. Maria Elinder, kanslichef på Naturbruksskolornas förening, menar att informationen om att man kan läsa vidare på universitet och högskolor efter ett naturbruksgymnasium nu börjar nå fram till eleverna.

– Det gör förmodligen att fler vågar följa sitt intresse och utbilda sig inom de gröna näringarna. Det är roligt att tjejer också söker sig dit i allt högre grad. Det kanske också spiller över från transportsektorn där det har blivit vanligare att tjejer blir lastbilschaufförer och kör timmerbil, säger hon.

Men det är inte alltid lätt att bryta ny mark. En del tjejer har upplevt att de har haft svårare att få praktikplats än killarna. Det är en bild som Arne delar.

– Där måste det bli bättring från företagets sida så att kvinnorna också blir kvar i skogsbranschen, menar han.

Anders Öhman är vice ordförande i Skogsentreprenörernas styrelse.

– Vi i branschen måste jobba med jämställdhet så att det blir en attraktiv bransch att arbeta i. Själva jobbet



FLER

passar lika väl för kvinnor som män. Maskinerna är ju väldigt datoriserade, säger han och fortsätter:

– Men vi måste till exempel fundera över arbetstiderna. Både för kvinnor och män är det viktigt med framförhållning så att det går att kombinera jobbet med ett familjeliv. Det är svårt att sova borta med kort varsel när man har hunnit bilda familj.

SJÄLVKLART VAL FÖR AGNES

Agnes Spegel jobbar i dag som skogsmaskinförare, efter tre år på Kalix naturbruksgymnasium.

– Jag har bara mötts av positiva reaktioner. Det finns inget hinder för oss tjejer att ha det här arbetet. Och de förare som är yngre kan kanske ha lite lättare att ta till sig ny teknik.

För Agnes var det helt självklart att välja Kalix naturbruksgymnasium. Hon har alltid älskat att köra olika fordon.

– Det började med skoter och motorcross när jag var yngre och nu har jag flera bilar också. Min pappa är mekaniker så jag har varit mycket med honom i verkstaden och skruvat. Det var tre tjejer i klassen och det verkar som om de andra två också kommer att fortsätta inom branschen.

FAKTA:

Antalet elever som började på naturbruksgymnasium höstterminen 2022 var den högsta sedan 2009. Även skogsbruksinriktningen har ökat stadigt de senaste åren. Och allt fler tjejer hittar till programmet.

Viktigt samarbete



Anna Bylund

SCA samarbetar med alla naturbruksgymnasier i Norrland, där SCA har verksamhet.

– Det är ett samarbete som betyder mycket för oss. Vi vill visa att skogen är en framtidsbransch, säger Anna Bylund, chef för verksamhetsutveckling inom Produktion, SCA.

TEXT: MISAN LINDQVIST

DET FINNS SJU naturbruksgymnasier inom SCAs verksamhetsområde och SCA sitter med i programråden på samtliga.

– Vi behöver duktiga medarbetare och gymnasierna är en viktig nyckel i det arbetet. Vi stöttar skolorna i deras utveckling för att höja utbildningskvaliteten och bidra till att eleverna får med sig de kunskaper de behöver när de ska börja jobba, säger Anna.

Det kan handla om att stötta rektorer, erbjuda gästföreläsningar och delta på utbildningsmässor, liksom att ordna praktiska övningar ute i skogen och tillhandahålla övningsskogar där eleverna får träna på att köra maskiner.

Praktikplatser är också en viktig del av samarbetena.

– Vi försöker ta in praktikanter till våra egna maskinlag och pushar även våra entreprenörer att erbjuda praktikplatser. Via vårt engagemang i Gröna arbetsgivare kan entreprenörer få ett ekonomiskt bidrag för praktikanter. SCA försöker också att i hög grad anställa nyexaminerade maskinförare.

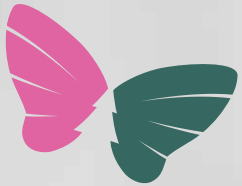
ATT LOCKA FLER TJEJER att köra skogsmaskin är en utmaning för hela branschen.

– Vi behöver attrahera fler tjejer och visa att alla kan arbeta i skogen. Därför brukar vi vara med och arrangera särskilda tjejträffar för dem som ska göra sitt gymnasieval, säger Anna. En del skolor har lyckats få fler tjejer, vilket är jätteroligt. Sedan arbetar vi även med att exempelvis se över arbetstider och göra det mer flexibelt, för att göra yrket mer attraktivt för alla.

Samarbetet med naturbruksgymnasierna kommer att fortsätta.

– Absolut! Det blir bara viktigare och viktigare. På senare år har vi sett en positiv trend med fler sökanden till flera skolor, vilket är glädjande, avslutar Anna.

”Vi behöver attrahera fler tjejer och visa att alla kan arbeta i skogen.”



Stora möjligheter



Har du funderingar som rör din skog? Oavsett om det gäller något stort eller litet så kan en virkesköpare på SCA hjälpa dig!

– Vi kan ses i skogen, träffas hemma vid köksbordet, höras över telefon eller mötas digitalt, säger Emil Pohjolainen, som särskilt vill flagga för alla möjligheter som finns med digitala möten.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Skogsbruk är ofta komplext och det kan vara skönt att ha ett bollplank. Där kommer SCAs köpare in i bilden.

– Jag säger alltid till skogsägarna att de ska höra av sig så fort de har den minsta fundering, så reder vi ut det tillsammans, säger Emil som är virkesköpare i Örnsköldsvik.

VISAR FOTON FRÅN SKOGEN

Med ny teknik och digitala verktyg har det uppstått nya möjligheter kring rådgivning. Genom att ses digitalt via

dator eller mobil kan virkesköparen och skogsägaren tillsammans titta på kartor och andra dokument.

– Att ses digitalt är fantastiskt. Man får med alla fördelar från andra sätt att mötas – att traska omkring i skogen tillsammans, att prata i telefon och att sitta hemma vid köksbordet – på en och samma gång, säger Emil och fortsätter:

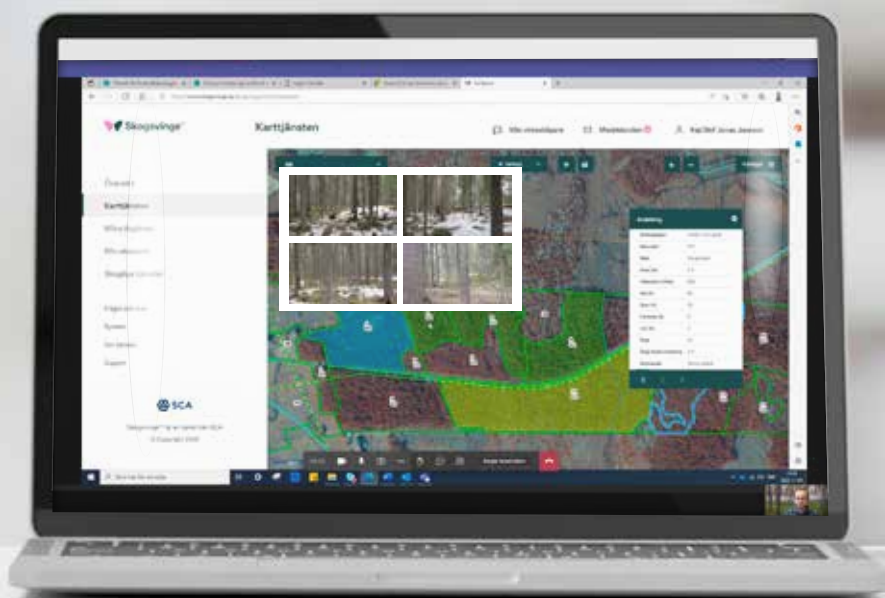
– Vi ser ju samma skärm, fast vi sitter på var sitt håll. Jag kan visa fotografier som jag har tagit när jag har varit på fastigheten och markera på kartan i Skogsvinge var de olika bilderna är tagna. Det är oerhört värdefullt och ger faktiskt en känsla av att vara på plats. Samtidigt är digitala möten lika enkelt och snabbt som att höras över telefon och vi kan se varandra, som om vi mötts på riktigt.

Emil poängterar att de digitala mötena inte betyder att man avstår från att mötas i skogen.

– Men om vi har ett digitalt möte först så kan mötet i skogen ge så mycket mer. Vi kan avgöra exakt vilka områden vi ska fokusera på och vad vi vill få ut av skogsbesöket.

Ofta börjar ett digitalt möte med att man tittar på

med digitala möten



skogsinnehavet ur ett större perspektiv i SCAs digitala tjänst Skogsvinge. Sedan kan man zooma in på specifika områden och frågor.

– Skogsvinge skapar en mycket bra överblick. Samtidigt går det att ta fram detaljerad information som trädhöjd och virkesvolym kring de bestånd som skogsägaren vill veta mer om. De som inte har testat tidigare brukar verkligen få en positiv överraskning!

BARA ETT KLICK BORT

Digitala möten kan vara extra praktiskt om man bor långt ifrån sin skog, om man är flera delägare som finns på olika håll eller om man har svårt att ta sig fram i skog och mark.

Rädslan för strulande teknik kan göra att en del

drar sig lite för digitala lösningar.

– Men allt man behöver göra är att klicka på en Teams-länk som virkesköparen mejlar. Man behöver inte ladda ner något program eller ha kunskaper kring vare sig teknik eller skog. Sedan kan man tänka på att meddela virkesköparen vad man vill att mötet ska handla om. Om vi får veta det i förväg kan vi förbereda oss bättre och ta fram precis den information som är relevant, säger Emil.

Rådgivningen är alltid kostnadsfri, vare sig man ses digitalt eller ”på riktigt”.

– Det är en service som vi bjuder på, så slå en signal eller skicka ett mejl till närmaste virkesköpare, säger Emil.



Tänk på säkerheten!

Vi skickar aldrig möteslänkar till dig, utan att ha varit kontakt med dig och bestämt tid för ett möte. Kontrollera alltid länkar innan du klickar på dem.



Så väljer du skogs

En storm eller en brand kan orsaka stora skador i din skog och i värsta fall jämna hela bestånd med marken. Men är det värt att teckna en försäkring och vilken typ av försäkring bör det vara i så fall? Här reder vi ut vad det finns för alternativ.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

ILLUSTRATION: PER MATSSON

De flesta försäkringsbolag har en grundförsäkring för skogsfastigheter som enbart gäller brand. Den täcker både virkesförluster, röjningskostnader och förnyingskostnader efter att det har brunnit. En sådan försäkring täcker också den efterbevakning som krävs efter att räddningstjänsten har avslutat sin akuta släckningsinsats.

SKYDD MOT SNÖ OCH STORM

Om man även vill skydda sig mot snöskador och storm krävs det en paketförsäkring.

– Förutom bränder så är snö och storm förmodligen de värsta fienderna för din skog. Stormfällningar och snöbrott kan bli omfattande, säger Stefan Magnusson på Dina försäkringar.

En paketförsäkring täcker dessutom skador som orsakas av sorkar och svampar och skador från snytbagg och andra insekter som angriper nyplanterad skog. För att skydda sig mot granbarkborreangrepp och älgbetesskador brukar det däremot krävas ytterligare tilläggförsäkringar och det är inte heller alla försäkringsbolag som erbjuder sådant skydd.

ATT FÖRSÄKRA ELLER INTE

Det finns många faktorer att väga in när man ska ta ställning till om man ska för-

säkra sin skog och vad försäkringen i så fall ska täcka.

– Först och främst får man ställa kostnaden för försäkringspremien mot de risker som finns. Fundera också över hur åldersfördelningen ser ut i din skog, säger Jan Wiklund på SkogensHus, och fortsätter:

– Det är stor skillnad mellan riskerna i en ungskog jämfört med i en äldre skog. Har du mycket ungskog är det till exempel inte så stor risk för stormskador, medan en

avverkningsmogen skog är mer hotad av både storm och insekter. Ytterligare en faktor som kan vägas in är hur ekonomiskt beroende du är av din skog.

Det är inte bara träden som kan behöva skyddas för dig som är skogsägare.

– En rätts- och ansvarsförsäkring kan vara mycket bra att ha, om du skulle bli skadeståndsskyldig av någon anledning. Det kan till exempel hända om du av misstag råkar ta ner några träd på fel sida av en gräns eller



försäkring

om det inträffar något när du kör ut ditt virke över någon annans mark, säger Stefan.

Ansvarsförsäkring och rätts-skydd ingår oftast i grund-försäkringen, men kom ihåg att kontrollera att det anges i försäkringsbrevet.



Stefan Magnusson,
Dina försäkringar.

SKYDD FÖR MEDHJÄLPARE

Många skogsägare tecknar även en medhjälparförsäkring för att skydda personer som hjälper till på fastigheten, ifall olyckan skulle vara framme. Här finns det flera varianter att välja bland.

Grunden är ofta en försäkring som träder in om någon som besöker den försäkrade skulle råka ut för ett olycksfall. För att den typen av försäkring ska gälla får försäkringstagaren inte ge någon form av ersättning till besökaren.

– Om en skogsägare till exempel får

hjälp med veden och medhjälparen sedan får ta med ved hem, så räknas det som en ersättning och försäkringen gäller därmed inte, säger Jan.

Vill skogsägaren ge skydd för "egen arbetskraft" så finns det andra försäkringslösningar och det ska då framgå i ditt försäkringsbrev. Men det vanligaste är att man anlitar entreprenörer för olika typer av uppdrag och att de då själva hanterar sitt försäkringsbehov. Familjemedlemmar omfattas inte av någon typ av medhjälparförsäkring, utan behöver en egen olycksfallsförsäkring. En sådan gäller dygnet runt och inte bara vid arbetstillfället.

Det är också viktigt att teckna en olycksfallsförsäkring för egen del. Fundera även över försäkringar för maskiner och inventarier, som fyrhjuling, snöskoter, motorsåg och röjsåg, liksom för maskinhallar, förråd och garage.

Kostnaden för en försäkring beror främst på var skogen ligger, men både pris och vad försäkringen gäller varierar också mellan försäkringsbolagen. Här är prisexempel från Dina försäkringar för en fastighet i Ångermanland:

Premie för skogsbrand

Ca 8 kronor per hektar och år.

Premie för paketförsäkring som bland annat täcker brand, stormskador, snöbrott och snytbaggskador

Ca 33 kronor per hektar och år.

Premie för ansvars- och rätts-skyddsförsäkring

150 kronor per år. Säljs som en helhet tillsammans med någon av försäkringarna ovan.

För en fastighet på 50 hektar blir årskostnaden för en paketförsäkring, inklusive en ansvars- och rätts-skyddsförsäkring, ca 1 800 kronor.

Har du drabbats av skador i din skog – här är tips inför deklarationen

Hur hanterar jag det skattemässigt om min skog skadas och jag får ersättning från en försäkring?

– Ersättningar från försäkringar räknas som en inkomst och som vanligt gäller det att matcha inkomster mot utgifter för att få till en så bra skattesituation som möjligt. Får du ut en större summa brukar det därför vara bra att fördela inkomsterna över flera år genom att sätta in pengar på skogskonto.

Du kan sätta in max 60 procent av ersättningen och har rätt att göra avdrag för insättningen i din deklaration. De insatta pengarna redovisas som inkomst först när du tar ut dem från kontot. Du får

behålla ett skogskonto i högst tio år.

Resterande 40 procent, som du inte får sätta in på skogskonto, ska tas upp till beskattning i deklarationen.

Vad gäller om jag behöver avverka i förtid på grund av skador?

– Om din skog drabbas av exempelvis storm eller brand och skadorna blir så stora att minst två års tillväxt måste avverkas så har du rätt till förhöjd insättning på skogskonto. Då kan du sätta in 80 procent av intäkten från en avverkningsrätt, i stället för 60 procent. För leveransvirke gäller 50 procent.

Jan Wiklund, SkogensHus



Vad gäller för skogsskadekonto och ersättningsfond?

– Om din skog har drabbats av stora skador kan du öppna ett skogsskadekonto i stället för ett vanligt skogskonto. Då kan du få uppskov med beskattningen i 20 år, i stället för i 10 år.

Men tyvärr är det sällan värt att använda sig av skogsskadekonto. Min erfarenhet är att det är komplicerat att bevisa skadans storlek och därmed också veta om man har rätt till skogsskadekonto. Dessutom kan det krävas inventeringar som blir så kostsamma att det inte är någon idé att försöka. Det vanliga skogskontot brukar räcka långt.

Vid omfattande bränder på byggnader är ersättningsfond ett jättebra alternativ att nyttja i deklarationen.

En härlig julbock av granris fixar stämningen inför julen. Här får du tips om hur du bygger en själv.

– Det är enkelt att göra sin egen bock. Roligast är att göra det tillsammans hela familjen, som en mysig aktivitet i adventstid, tipsar Susanne Arnfridsson, konstnär och mångsysslare i Sundsvall.

TEXT: KERSTIN OLOFSSON

Susanne har byggt många granbockar under åren och hon tycker alltid att det är lika mysigt med doften av granris och det vackra slutresultatet.

– Mitt bästa tips är att göra bocken riktigt fluffig och maffig. Det är mer stämningsfullt än en spinkig rackare, säger hon.

För att få till en maffig bock gäller det att använda rejält med granris. Det är också bra att göra små knippen av granriset i förväg, i stället för att sätta fast varje gren för sig.

– Då är det enklare att få till volymen och ett vackert utseende på bocken. Det är ett knep som även är bra att använda sig av när man binder kransar, säger Susanne.

Om du inte har fått tag i så mycket ris finns det genvägar att ta till. Du kan till exempel göra en ring av hönsnät runt bockens kropp innan du börjar sätta fast riset, så blir bocken ändå rund och trind.

FOTO: MICHAEL ENGMAN



Bygg din egen jul

DET HÄR BEHÖVER DU



FOTO PER MATSSON

- Sekator
- Avbitare
- Borrmaskin/skruvdragare
- Skruvar
- Najtråd, helst tunn och grön så att den inte syns så väl.
- Handskar
- Eventuellt ett rött band, en ljusslinga eller något annat att pynta hornen med.
- Regelvirke (ej på bilden)
- Granris (ej på bilden)

SÅ HÄR GÖR DU

1 SKAFFA GRANRIS

Det brukar gå åt mer än man tror, så ta en rejäl hög! Försök att hitta mörkgrönt och kraftigt ris för att få till en riktigt vacker bock. Kom ihåg att fråga markägaren om lov om du vill ta ris på någon annans mark. Om du inte har fått tag i så mycket ris finns det genvägar att ta till. Du kan till exempel göra en ring av hönsnät runt bockens kropp innan du börjar sätta fast riset, så blir bocken ändå rund och trind.



2 SÅGA TILL STOMMEN

Just den här bocken byggdes av regelvirke med måtten 45 x 70 mm, men det är inte så noga. Kolla vad du har för virke

hemma och använd det. Här är förslag på längdmått, men du kan givetvis göra bocken större eller mindre:

- Kropp: 70 cm
- Ben, 4 stycken: 70 cm
- Hals: 40 cm
- Huvud: 25 cm
- Svans: 25 cm



På ena änden av de fyra benen gör du en liten klack och snedsågar så att de ser ut ungefär så här.



Såga ur en kil ur delarna som ska bli hals och svans.



bock!



Såga ur en sned kil ur delen som ska bli huvud.



3 MONTERA BOCKEN

Börja med att skruva fast benen på kroppen. Fäst dem cirka 3-4 cm in från kroppens ändar. Tack vare att benen är snedsågade får de en bra vinkel ut från kroppen.



Skruva fast svans, hals och huvud



4 FÄST HORNEN

Det finns många alternativ till att få till hornen. Här har vi skruvat fast ett par rejäla, böjda kvistar. Det är bra att förborra i kvistarna för att minska risken att de spricker när de skruvas fast. Det går också bra att använda ihoprullat hönsnät, böjda armeringsjärn eller plaströr som du sedan klär med granris.

5 KLÄ BOCKEN

Börja med att göra små knippen av granris genom att linda najtråd runt några grenar. Knippena gör att det blir lättare att få till volym och det blir också lättare att fästa riset på bocken.



Fäst knippena på bocken med hjälp av najtråd. Börja nedtill på benen och arbeta dig uppåt. Se till att riset inte tar slut precis där benen slutar, utan att det finns lite yvig ris som ligger ned mot marken. Efter att du klätt benen är det dags att klä kroppen, halsen och huvudet. Avsluta med att göra en rufsigt liten svans och kanske ett skägg.

6 PYNTA

Vira röda band runt hornen eller sätt i en liten ljusslinga. Det är också fint att lägga en filt över bockens rygg.



FOTO PER MATSSON

Ladda hem guiden på
sca.com/julbock

FOTO: MAGNUS EKLUND

AV VIKT FÖR VIKTEN	▼	VACKER BLOMMA	BLEV LOTS HÜSTRU EN	KORTA STYCKEN	▼	RYSSJA	SAKNAR MOD	↙	
OFTA I JUL- PLAN- TERING						ETT MÅTT AV VIKT			KUL- SPRUTA
					OMGÄR TRÄD				
▼					SKOGSVAG				
SJÖBUSE	FÖRE TIP			STÄNGDE AV					
	GER UTSVÄMME FÖR TILLVÄXT			LÖVTRÄD					
TECKNAT						LIGGER SJÄLVÄ NOTEN			
SÄTTER FART PÅ SKOGEN						SÄ KAN MAN HETA			
▶								↓	
MOTOR- TYP				CYKEL- LOPPET			ÄRARBETA		
				KÄRL					
FORMATS		KÖR I VIND			SKA VÄL BETET			KÄLUM	
		FÖRÄ BAKOM LJUSET			HÄLLER EN SOM TIGER				
▶							PÄLÅGG	→	
MED EN GÅNG			GRÖN			HELG FÖR HINDU	BÖR DRA NUNA	NYHETSBYRÅ	
			FORT- FARANDE					TON	
↗								GRUV- GÅNG	HÄR SPÄDAMEN
									KANSKE, KANSKE INTE
	LÄKAR- ÄMNE						100 KVADRAT- METER	HÄMSTRAR HÄMSTRAR I	
							BARSTRÄD	BYXOR	
A close-up of a tree trunk with a red and yellow ribbon tied around it. The ribbon has the word "GRÄNS" (Boundary) written on it in black letters.						RYMLIGT RUM		MORSNING KORSNING	
								VIRUS	
						KORS- ORDS- KUNGEN 2022	DIVAN ÄR EN	FINNS	PAKET- HÄLLARE
						BÄRR- BYGGE			SNITTAR SKIVA
						TA NED SKYLTEN			
									FÄRDVÄG
▶							BILÄ MEN INTE ÄKA	DELSTAT I NIGERIA	
								KORT HÖSTMÄNAD	HÄLSADE FINT
									GIFT
						VINDKAST		SKATT	
								LÄGGER SKYTT	POLE- RADES
									MADRIDJA
						ALLDELES RIKTIQ			
						BRA START FÖR NY SKOG			FÖR- BÄTTRAR LINSER
▶									
									OFTA FÖRST MED DET SENASTE



PHOTO MICHAEL ENGMAN

Lös korsordet och skicka in orden som står i de grå rutorna. Bland dem som svarar rätt drar vi tre vinnare som får två trisslotter och SCAs väggkalender för 2023. Vi drar också 20 vinnare som får väggkalendern.

Skicka in svaret senast den 10 januari 2023.

OBS! Du måste ha fyllt 18 år för att kunna delta.



info.skog@sca.com
Skriv "Korsord"
i ämnesraden.

SCA Skog AB
Korsord
Marknad
851 88 Sundsvall

Fråga en expert



Varför heter det spillkråka?

Hej

Vi såg en fågel i skogen, den var svart och lite röd och satt och hackade i ett träd. Min mamma sa att det var en hackspett som heter spillkråka. Varför heter den så? Är den inte en kråka då?

Hejdå från Ebba



Anna Cabrajic,
skogsekolog.

Hej Ebba! Din mamma har rätt, det är faktiskt en hackspett som heter

spillkråka. Den är ungefär lika stor som en kråka, ca 40-46 cm lång, men de är inte alls släkt med varandra.

Spillkråkan har fått sitt namn eftersom den spiller träspån omkring sig när den hackar ut sitt bo i en trädstam. Spillkråkan har också kallats för många andra namn, som tallhackare, svartspett, rödmossa, spelkråka, hålkråka och regnkricka. Regnkricka kommer sig



FOTO: GÖRAN EKSTRÖM

Spillkråkor

av att man förr trodde att det skulle bli regn när spillkråkan flög över skogen och ropade "kricka kricka".

Djur har även latinska namn och spillkråkan heter *Dryocopus martius* på latin. Det betyder ungefär "Den som träget arbetar med träd".

Det går att se skillnad på hanar och honor. Kroppen är helsvart på båda, men hanen är röd mitt på huvudet medan honan bara är lite röd i nacken.

Spillkråkan trivs i skogar med granar och tallar eller där det finns en blandning av olika träd liksom i skogar med bara lövträd. Det är viktigt att det finns gamla och döda träd och grova träd för att spillkråkan ska

kunna göra bon, lägga ägg och få ungar.

Spillkråkan är duktig på att hacka flera decimeter djupt in i träd för att hitta insekter att äta. Den gillar hästmyror extra mycket.

Om du har tur kan du se spillkråkans bo när du är ute i skogen. Kolla högt upp på stammarna. Den hackar gärna ut sitt bohål på hög höjd, mellan fem och tio meter upp.

Vad vill du veta?

Ställ en fråga till SCAs experter inom t ex skogsvård, markjuridik och naturvård! Mejla till info.skog@sca.com.

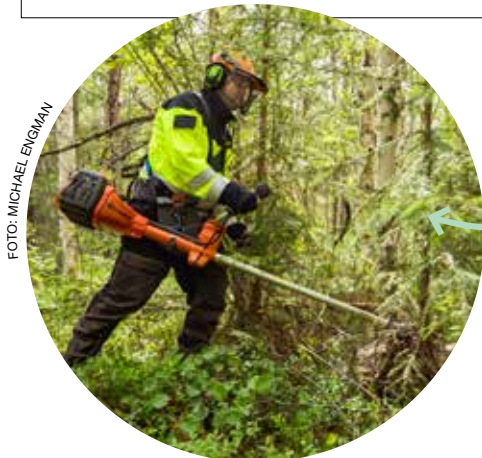


FOTO: MICHAEL ENGMAN

I nästa nummer!

Så vet du när det är dags att röja

SCAs **CTMP-satsning** i Ortviken är igång

Annorlunda träd runt om i världen



Varningssystemet i markberedaren består av ett blinkande ljus som är kopplat till kartan i maskindatorn.

Varningssystem skyddar lämningar

SCA är först ut i skogsbranschen med ett varningssystem i markberedningsmaskinerna för att skydda forn- och kulturlämningar.

– Det här är revolutionerande och innebär ett stort steg framåt för vårt arbete med att minska skadorna på lämningar, säger Ulla Sandenér, avdelningschef för SCAs skogsvård.

TEXT: MISAN LINDQVIST
FOTO: MICHAEL ENGMAN

Det är vid markberedning som forn- och kulturlämningar löper störst risk att skadas. Men ett idogt arbete de senaste åren har gjort att SCAs skadenivåer minskat rejält och för 2022 noteras det bästa resultatet hittills. Mycket beror på det varningssystem som nu har installerats i alla markberedare som kör för SCA.

Tack vare varningssystemet, ett blin-

kande ljus som är kopplat till kartan i maskindatorn, blir föraren uppmärksam när maskinen närmar sig en lämning och kan på så sätt skydda den.

– Det fina med varningssystemet är att det fungerar även om föraren just för tillfället har något annat framme på skärmen än den karta som visar lämningarna. Maskindatorn växlar då till kartan och blinkar när markberedaren närmar sig en lämning, säger Ulla.

Varningssystemet gäller alla kända lämningar som finns i kartsiktet och de lämningar som traktplaneraren upptäcker inför föryngringsavverkningen. Även olika typer av stigar och leder finns med i systemet.

BLINKANDE LJUS

Okända lämningar löper dock fortfarande risk att skadas.

– Det är svårt att skydda lämningar om man inte vet om att de finns och de dessutom är mycket svåra att se, konstaterar Ulla. För områden där vi vet att vi har

kända fornlämningar så har vi ändrat vår instruktion i år. Dessa områden får bara markberedas i dagsljus, alternativt att föraren rekognoserar området i dagsljus. Det innebär att vi ökar möjligheten att hitta eventuella okända lämningar som inte har hittats av traktplaneraren eller avverkningslaget.

POSITIVA REAKTIONER

Reaktionerna från förarna har bara varit positiva, enligt Ulla. Entreprenören Mikael Danielsson, som driver Höga Kusten Sjöentreprenad med tre markberedare, är en av dem som lovordar SCAs nya varningssystem.

– Jag är verkligen supernöjd med det. I år har jag nog inte haft ett enda samtal från mina förare med tråkiga besked om skador.

Många skördare som kör för SCA har också ett varningssystem i kartan i maskinens dator, som varnar om maskinen kommer för nära en lämning.